

dr. Fülöp Sándor

Egyesületek bírósági nyilvántartásba
vételi gyakorlata

**Összehasonlító elemzés a Nonprofit Szektor
Analízis 2005-ben végzett felmérése alapján**

Szerkesztette:
Márkus Eszter

dr. Fülöp Sándor

Egyesületek bírósági nyilvántartásba vételi gyakorlata

Összehasonlító elemzés a Nonprofit Szektor Analízis 2005-ben
végzett felmérése alapján

Szerkesztette és az előszót írta: Márkus Eszter

Felelős kiadó:

EMLA Egyesület

H-1076 Budapest, Garay u. 29-31.

Telefon és fax: +36 (1) 322 8462

Web: <http://www.emla.hu> és <http://www.nosza.hu>

E-mail: mail@emla.hu

NO/SZ/A
projekt

CIVIL TÁRS
Trust Programiroda

A kutatást és az elemzést az Ökotárs Alapítvány, a megjelenést
a Charles Stewart Mott Foundation támogatta.

ISBN 963 86712 7 0

Nyomda:

B.V.B Nyomda és Kiadó Kft.

3300 Eger, Fardusz u. 4.

Telefon és fax: +36 (36) 518 413, +36 (36) 518 414

Ügyvezető: Budavári Sándor

Kedves Olvasó!

Ön jogi kérdésről szóló, ügyvéd által összeállított tanulmányt vett most a kezébe. Ha jogász, biztosan nem szegi kedvét ez a tény. De ha nem jogász, hanem csupán egyszerű „civil”, akkor is várjon, mielőtt visszatenné a kötetet oda, ahonnan felemelte – érdekes olvasmány lesz még így is. Megígerhetjük.

A tanulmány azt a húsz megyei (fővárosi) bírósági végzést elemzi és hasonlítja össze, amely ugyanarra az egyesületi alapszabályra és bejegyzési kérelemre érkezett vissza hozzánk. Csupán annyi volt az alapszabályok között a különbség, hogy más volt a székhely, és a névben más megye (illetve Budapest) neve szerepelt. Az eredmény érdekes lett – bár sokak számára nem meglepő. A végzésekben egyetlen olyan pont sem szerepelt, amely mindenhol egységesen megjelent volna. A legtöbb rendelkezés csak egy, illetve két bíró végzésében olvasható. Néhány olyan kérdés volt csupán, amely a bíróságok többségének azonos, legalábbis hasonló reakcióját váltotta ki. Volt olyan bíróság, amely egy pontban rendelte el a hiánypótlás benyújtását; volt olyan, amelyik 36 pontban.

Mi következik ebből? Van olyan vélekedés: ez tarthatatlan helyzet; a bírósági gyakorlat nem megfelelő. Azt mondják: a bíróság függetlensége mára azt jelenti, hogy a bíróság nemcsak a jogalkalmazás, hanem a jogalkotás területén is tevékenykedik. A következők ennél árnyaltabbak és kevésbé radikálisak. A bíróságnak mérlegelési lehetősége van, és – ebből következően – a végzések soha nem lesznek egységesek. Azt mondjuk azonban: a jogbiztonság több eleme (a jog kiszámíthatósága, előreláthatósága, kalkulálhatósága) csorbul ilyen mértékű kiegyenlítetlenség miatt. Az Alkotmány betűjéből, szelleméből és az alapvető jogainkból következik az egyesülési szabadság. Ez a jog súlyosan sérül, ha a bíróság előre nem látható, vitatható (és néhol – ahogy a későbbiekben látjuk – talán törvénysértő) módon a jogszabályokból nem következő rendelkezéseket hoz. Végso soron az egyesülési jog gyakorlása, az állampolgári aktivitás csökken, ami a demokrácia, a demokratikus rendszer minőségét rontja le.

Mi a célunk az eredmények közreadásával? Azt szeretnénk elérni, hogy a Magyar Köztársaság állampolgárai kiszámítható, előre látható keretek között gyakorolhassák az egyesülés szabadságára vonatkozó jogukat. Ezért most elsőként – a tények elemzése alapján – felhívjuk az érintettek figyelmét a kialakult, ellentmondásos bírói gyakorlatra. Szólunk a jogalkalmazókhöz, az *Országos Igazságszolgáltatási Tanácshoz (OIT)*, a jogalkotókhoz és a civil szervezetekhez, az érdek-képviselési szervekhez, a közvéleményhez. Szeretnénk, ha

rövid időn belül sikerülne pontosabban értelmezni a bíróság jogkörét a nyilvántartásba vételi kérelmek kapcsán. Szeretnénk, ha a most bemutatott elemzés alapján a *Legfelsőbb Bíróság (LB)* felülvizsgálná az ebben az ügyben hozott döntéseit, és esetleg újabb döntésekkel segítené a helyzet tisztázását. Felajánljuk a segítségünket, a partnerségünket abban, hogy az OIT, az LB és az érintettek között konstruktív párbeszéd kezdődjön a jogalkalmazási gyakorlat javítására és – amennyiben szükséges – a jogszabályok módosításának előkészítésére.

Budapest, 2005. november

Márkus Eszter

elnök

*NOSZA Pest Megyei Közhasznú Egyesület
a Nonprofit Szervezetek Jogaiért*

Tartalom

Előszó	1
Egyesületek bírósági nyilvántartásba vételi gyakorlata.....	5
I. Vitatott, ellentmondásos kérdések a joggyakorlatban	5
1. Általános eljárási kérdések	5
2. Név, székhely, célkitűzések	11
3. Tagok, vezető testületek jogállása, kapcsolódó eljárási kérdések	14
4. Gazdálkodás, nyilvánosság	23
II. A bejegyzési eljárás formai leírása	26
1. A bíróságok intézkedésének gyorsasága, időszerűsége	26
2. Az intézkedések terjedelme	28
3. Nyilvánvaló hibák észlelésének elmulasztása	28
III. Az egyesületekre vonatkozó szabályozásnak és bírósági gyakorlatnak az egyesülési jog gyakorlását akadályozó elemei	28
1. Parancsoló rendelkezések túltengése	28
2. A közgyűlés döntési kompetenciájának elvonása	30
3. Olyan rendelkezések megkövetelése, ami benne van az alapszabályban	30
4. Logikai hibák	30
IV. Az egyesülési jog keretei, alapelvei	31
1. A jogszabályszövegekből és a Legfelsőbb Bíróság döntéseiből leszűrhető elvek	32
2. Az alsóbb fokú bíróságok gyakorlatából leszűrhető elvek	35
V. Javaslatok	36
1. Az egyesületi jog alapelveinek kimunkálása és érvényesítése	37
2. Általános eljárási kérdések	37
3. Név, székhely, célkitűzések	37
4. A tagok és a vezető testületek jogállása; kapcsolódó eljárási kérdések	37
5. Gazdálkodás, nyilvánosság	38
A) melléklet – A bírósági végzések fontos tartalmi elemei	39
I. Általános eljárási kérdések	39
II. Név, székhely, célkitűzések	44
III. Tagok, vezető testületek jogállása, kapcsolódó eljárási kérdések	47
IV. Gazdálkodás, nyilvánosság	51
B) melléklet – Bővebb idézetek a hivatkozott eseti döntésekből	55

C) melléklet – Az eljárás időtartama megyénként, dátumokkal .	63
D) melléklet - NOSZA ... Megyei Közhasznú Egyesület a Nonprofit Szervezetek Jogaiért alapszabálya	65

Előszó

A *Környezeti Management és Jog Egyesület (EMLA)* tizenegy éve foglalkozik a társadalmi szervezetek jogi problémáival. Ennek során több száz nyilvántartásba vételi, módosítási, közhasznúvá, kiemelten közhasznúvá minősítési ügyben látott el jogi képviselőt, vagy adott jogi tanácsot. 2001-ben indult el – az EMLA keretein belül – a Nonprofit Szektor Analízis (NOSZA) program, amely átfogó elemzéseket készített a civil nonprofit szektor jogszabályi környezetéről.

Ennek eredményeképpen 2002-ben jelent meg **Dr. Bíró Endre: Nonprofit Szektor Analízis – Civil szervezetek jogi környezete Magyarországon** c. könyve. A könyv áttekintette a hazai nonprofit jog elméleti hátterét, történetét, és elemezte a jogszabályokkal kapcsolatos problémákat. A könyv utolsó fejezetében átfogó javaslatokat ismertetett az egyes problémakörök megoldására is.

Már 2002-ben adatok álltak a rendelkezésünkre arra vonatkozóan, hogy a civil nonprofit szervezetek – különösképp a közhasznú jogállás – bírósági nyilvántartásba vételével kapcsolatban számtalan gond van. A CivilTárs Programiroda **Civil Jövőkép (Ökotárs Alapítvány, 2005)** nonprofit jogi reform koncepciója szintén kiemelten kezelte ezt a kérdést mint az egyesüléshez való jog egyik akadályát.

Mára a társadalmi szervezetek nyilvántartásba vételére, működésére, gazdálkodására vonatkozó jogszabályok és a legfontosabb joggyakorlati útmutatások vaskos köteteket tesznek ki. Az egyesület helyzete egy bejegyzésre szakosodott jogász segítségével úgyis szólván reménytelen; sőt, még így is hónapokig tart, amíg a bíróságok által megkövetelt, összes, előre kiszámíthatatlan tartalmú hiánypótlásnak (esetenként: hiánypótlások sorozatának) az alapítók eleget tesznek. A NOSZA program egyesületalapítása kapcsán fogalmazódott meg az ötlet, hogy a szó szerint megegyező alapszabályok különböző bíróságokhoz történő egyidejű benyújtásával a bíróságok nyilvántartásba vételi gyakorlatát összehasonlíthatóvá tudjuk tenni.¹

¹ A NOSZA programban dolgozó kutatók, szakértők már régóta egyetértettek abban, hogy a programot hosszabb távon nem az EMLA keretein belül lenne célszerű folytatni. Az egyesületi formában történő működés mérlegelésekor merült fel az az elképzelés, hogy – mivel az egész országra kiterjedő tevékenységet folytattunk, és a jövőben is ezt tervezzük – ne csak egy egyesületet alapítsunk. A végzések után lett egyértelmű, hogy az elsőfokú bíróságok által előírt hiánypótlásokat nem tudtuk volna mind teljesíteni. Így – döntés elé kerülve – az egyesület tagjai abban állapodtak meg: egyelőre nem működtetik minden megyében a szervezetet, hanem csak régióként és a fővárosban egyet-egyet.

Az elképzelés kedvező fogadtatásra talált mind a CivilTárs-programban együttműködő partnerek, mind az EMLA berkeiben, és a NOSZA Egyesület alapítói is támogatták a megvalósítást.

Az ötletet tett követte, és 2005 augusztusában egyazon napon ugyanaz a tíz ember húsz szervezetet alapított meg. Az alapszabályok a nevükben (*NOSZA X Megyei/ Budapesti Közhasznú Egyesület a Nonprofit Szervezetek Jogaiért*) és a székhelyük címében tértek csak el egymástól. Igyekeztünk az átlagosnál nagyobb körültekintéssel lenni. Minden jogszabályi rendelkezést teljesítettünk, de apróbb hibák – természetesen – még így is kerül(het)tek a szövegbe. A kérelmeket egy napon adtuk postára, és juttattuk el Magyarországra minden megyei, valamint fővárosi bíróságára.

Az alapszabály megalkotásakor a következő elveket tartottuk szem előtt:

1. Alapelv: az alapszabály minden jogszabályi elvárásnak feleljen meg.

2. A bírósági gyakorlat ismeretében a vonatkozó legfelsőbb bírósági határozatok többségének feleljen meg. Szándékosan nem feleltünk meg például annak a bírói gyakorlatnak, amely az egyes jogszabályok alapszabályban történő beidézését követeli meg, mivel ezt nem tartjuk indokoltnak (az ezzel kapcsolatos érveinket a tanulmány II/1.b. fejezetében fejtjük ki bővebben).

3. Tartalmazzon olyan elemeket is, amelyek a gyakorlatban az egyesület működését megkönnyítenék, de amelyeket – az eddigi tapasztalataink alapján – a bírósági gyakorlat esetenként nem fogad el, annak ellenére, hogy ezek – véleményünk szerint – nem akadályozzák az egyesületi demokrácia és az átláthatóság érvényesülését (ilyen például: az információs technológiák használata a vezetőségi üléseken, a nyilvánosság biztosításában, illetve nem nagykorú vezetőségi tag a vezetőségben).

A bírósági végzések a kérelmek postára adása utáni 8–40 napon belül érkeztek vissza hozzánk. A bíróságok által megküldött hiánypótlási felhívások, észrevételek, útmutatások rendkívül tanulságos képet rajzoltak fel, aminek az elemzésével, a megvitatásával – úgy véljük – a magunk szerény eszközeivel hozzá tudunk járulni a társadalmi szervezetek nyilvántartásba vételi eljárásainak az egyszerűsítéséhez és hatékonyabbá tételéhez.

Ahogy az a korábbi tapasztalataink alapján vártuk: a bíróságoktól érkezett végzések szórása rendkívül nagy. Egyetlen olyan pont sem volt a végzésekben, amely mindenhol egységesen megjelent volna. Nagyon sokféle kérdésről rendelkeztek az eljáró bírók; viszont kevés olyan kérdés volt, amelyet a bírók többsége felvetett volna. Ehhez járult még a beérkezett állásfoglalások egymáshoz ké-

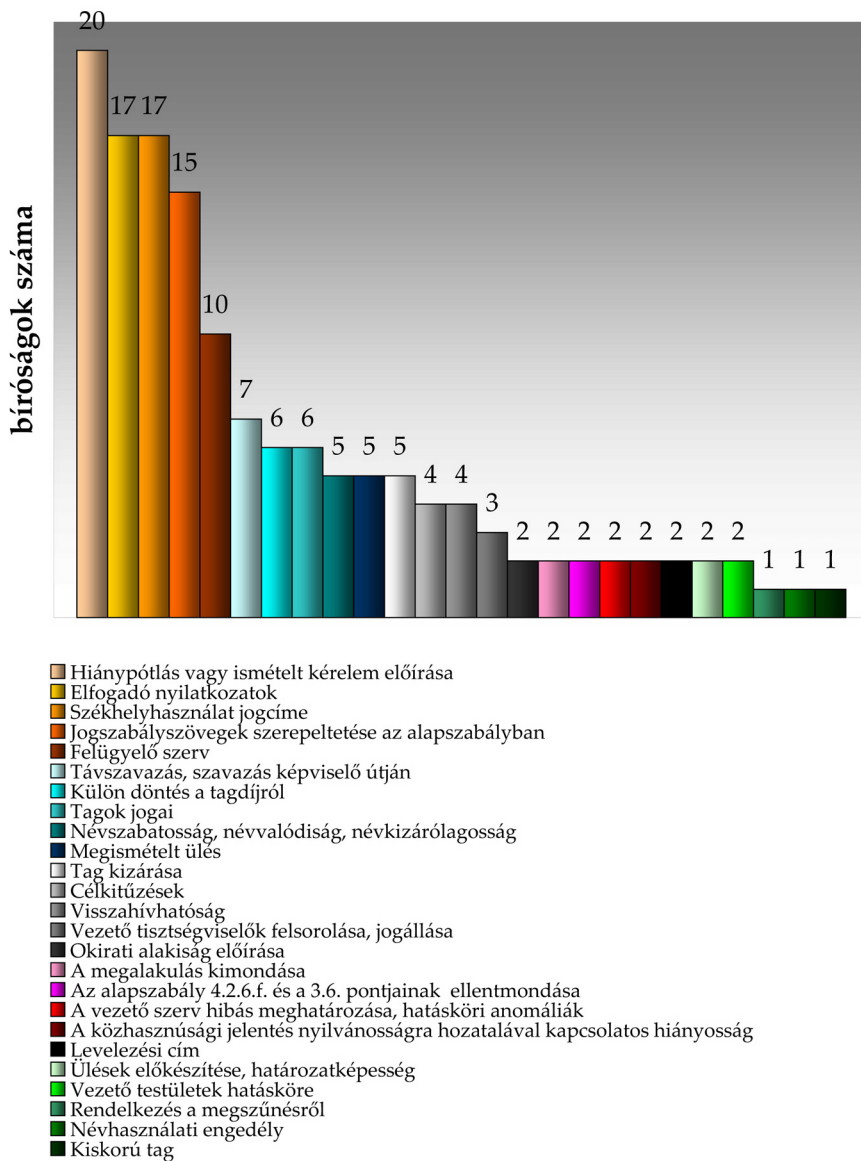
pest igen jelentős tartalmi eltérése. Ezért felkértük az egyesület egyik jogász tagját – dr. Fülöp Sándort –, hogy összehasonlító elemzést végezzen, és fogalmazza meg az észrevételeit, javaslatait. A végzések elemzésének az eredményeit az I. fejezet foglalja össze.

A joggyakorlat nagyfokú bizonytalansága egy, mindössze másfél évtizedes múltra visszatekintő, rendkívül gyorsan fejlődő jogintézmény esetében talán természetes. Ebben a 20 bírósági végzésben is találtunk számos olyan újítást, az adott bíró vagy bíróság szellemes megoldását, amelyre még nem figyelhettek fel a Bírósági Határozatok szerkesztői. Ezek közreadása, valamint a legfontosabb irányadó felsőbb bírósági döntések elemzése – remélhetőleg – szintén hasznos részei lesznek a jelen tanulmánynak. Az eljárások néhány formai sajátosságát (időszerűség, intézkedések terjedelme stb.) a II. fejezetben összegezzük. A III. és az IV. fejezet az egyesülési jog gyakorlásának az akadályait, valamint annak a kereteit, a határait tekinti át. Az V. fejezet olyan javaslatokat fogalmaz meg, amelyek a témáról induló párbeszéd kezdetétől szolgálhatnak, vitaalapot jelentenek – reményeink szerint konstruktívan, előremutatóan. A beérkezett bírósági végzések részletes összehasonlító táblázatát az A) mellékletben közöljük. A B) mellékletben pedig összegyűjtve közreadjuk a hivatkozott eseti döntések szövegeit.

A NOSZA program elindításához a *Charles Stewart Mott Foundation* adott támogatást az EMLA Egyesületnek. Az alapítvány 2001 óta állandóan segíti a munkánkat. Az EMLA ügyvédeknek a szakmai tudása, az infrastruktúrája, a tapasztalatai végig segítették – és segítik – a NOSZA céljainak a megvalósítását. A program elindulása óta együttműködünk, illetve támogatást is kapunk a *Trust for Civil Society* keretei között zajló CivilTárs-programtól, melyet az *Ökotárs Alapítvány* vezet. Az *European Center for Not-for-profit Law (ECNL)*, a *Jogismeret Alapítvány* munkatársai – elsősorban dr. Bíró Endre – folyamatosan tanácsokkal láttak el minket, és ezzel segítik a NOSZA program munkáját. Külön köszönet illeti meg az egyesület tagjait is.

A húsz egyesület nyilvántartásba vételével, az eredmények feldolgozásával járó költségeket az *Ökotárs Alapítvány*, a kiadvány megjelentetését a *Charles Stewart Mott Foundation* támogatta.

A partnereink segítségével a CivilTárs Programiroda keretében, a kutatás eredményeinek feldolgozása után olyan program elindítását kezdeményezzük, amely a jogalkalmazók bevonásával segíti a feltárt problémák elemzését. A tanulmány megállapításait vitaindítónak, alapnak szánjuk, amely segíti a nyilvántartásbavételi eljárás áttekintését, és az érintettek – bíróságok, civil szervezetek – közötti érdemi párbeszéd megindulását.

1. ábra. Az észrevételek gyakorisága

Egyesületek bírósági nyilvántartásba vételi gyakorlata

I. Vitatott, ellentmondásos kérdések a joggyakorlatban

1. Általános eljárási kérdések

a) Hiánypótlás vagy ismételt kérelem előírása

A bíróságok – szinte kivétel nélkül – egyszerű hiánypótlásra hívták fel a kérelmezőt. Két bíróság azonban **ismételt kérelem beadását írta elő**. Véleményünk szerint: ugyanebbe az utóbbi, kisebb csoportba tartozik még egy bíróság, amely a nyilvántartásba vételt megtagadta azzal, hogy felhívta a figyelmet az alapítás eljárásában és az alapszabályban meglévő hiányosságokra, és tájékoztatott arról, hogy a kérelem újból beadható.

E kettősség a korábbi közigazgatási jogi gyakorlatra volt jellemző, ahol a korábban hatályos 1957. évi IV. törvényben egyszerre volt jelen mind a két lehetőség (Áe. 26 és 27. §)¹. Lévén, hogy a bejegyzés illetékmentes és a bejegyzés joghatásai csak a bejegyző végzés jogerőre emelkedésével állnak be, a két megoldás között nem látunk jelentős különbséget; a joggyakorlat megosztottsága csak formális. A megtagadást – bár az érintett civilek szervezetalapítók nyilván megszeppennek tőle – tulajdonképpen a legnyitottabb megoldásnak tekinthetjük, hiszen a lehető legrövidebb úton megnyitja a jogorvoslat lehetőségét, ha a kérelmezők nem értenek egyet a bírósággal.

¹ A közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló, 2005. november 1. napjától hatályos 2004. évi CXL. törvény a kérelem elutasítása, illetőleg az eljárás megszüntetése körében (Ket. 30. § és 31. §) már egyöntetűen csak azt a megoldást tartotta meg, ami szerint a hiánypótlásra adandó választ be kell várni.

b) Jogszabályi rendelkezések mechanikus átvétele – kazuisztikus alapszabályok

Az alapszabályunk megszerkesztésekor azt az elvet követtük, hogy az egyesületi jog háttérjogszabályainak, az egyesülési jogról szóló 1989. évi II. törvénynek (a továbbiakban: Etv.) és a közhasznú szervezetekről szóló 1997. évi CLVI. törvénynek (a továbbiakban: Kszt.) a szövegére csak utaltunk a jogszabályhely pontos megjelölésével, annak idézése nélkül. Öt bíróság kivételével a bejegyző bíróságok előírták: **az alapszabályba foglaljuk bele bizonyos jogszabályhelyek teljes szövegét.**

Szinte az összes ilyen végzésben szerepeltek a **Kszt. 8. és a 9. § egyes összeférhetetlenségi rendelkezései** (nem mindenhol ugyanazok); ám volt három olyan bíróság is, ahol előírták a **Kszt. 26. § c) pontjában írt tevékenység sorszámának és jogszabályi megfogalmazásának a feltüntetését** is. Egy végzés ezen felül a **Kszt. 4. § (1) bekezdés, valamint a 12–17. §-ok teljes bemásolását** is szükségesnek tartotta, együtt az **Etv. 10., 14. és 16. §-aiban leírt jogorvoslati és törvényességi felügyeleti szabályokkal, továbbá az Etv. 18. és 21. §-aiban található alapvető gazdálkodási szabályokkal.**

A Kszt. 7. § (2) bekezdése az egyetlen olyan jogszabály, ami értelmezhető úgy is, hogy az összeférhetetlenségi szabályok szövegszerű beültetését követeli meg. Erre két végzés hivatkozott, azonban ha a bekezdés ilyen értelmezését elfogadjuk, abból viszont *a contrario* az következne, hogy a bíróságok által előírt egyéb jogszabályszövegek átvétele semmiképpen sem kötelező. Véleményünk szerint azonban még ezt a szakaszt is nehéz úgy értelmezni, hogy a jogalkotó a jogszabályszöveg teljes, mechanikus beültetésére gondolt volna; inkább az utalással történő rendelkezés és – ahol és amennyiben szükséges – a részletes (főként eljárási), speciális vagy többlétszabályok meghatározása lehet csak szükséges az alapszabályokban.

Az összességében több oldal terjedelmű, bonyolult jogi szövegek beültetése az alapszabályokba véleményünk szerint a gyakorlatban problémákat vetne fel. Egyrészt, ha a beidézett jogszabály szövege idővel megváltozna (törvény- vagy rendeletmódosítás következményeképpen), akkor az alapszabály jogszabálysértővé válna. Ezt pedig sok esetben a civil szervezetek nem is vennék észre. Másrészt, a terjedelmes, száraz jogszabályi idézetek rendkívül nehezen kezelhetővé teszik ezeket a dokumentumokat, és nagyon sok egyesületi tagot elriasztanak attól, hogy az alapszabályt elolvassák, vagy netán rendszeresen forgassák pl. a közgyűlések előtt, alatt. Ezzel viszont nagy kárt okozunk, hiszen, ha a tagokat a gyakorlatban lényegében elzárjuk az alapszabály megismerésének lehetőségétől, akkor a belső egyesületi demokrácia súlyosan sérül.

Ahogy ezzel a kérdéssel kapcsolatban dr. Bíró Endre megjegyezte²: „Az alapszabály a törvény keretein belül nyújt szabályozási szabadságot az egyesület legfőbb szervének. Ha ezt úgy értelmeznénk, hogy magából az alapszabályból ki kell tűnniük a törvényi kereteknek, akkor a teljes Etv.-t és Kszt.-t az alapszabály részévé kellene tenni. Sőt, a Ptk. bizonyos részeit is – például az egyesületre és a jogi személyre vonatkozó részeket, nem beszélve a Btk. egyesülési joggal kapcsolatos tényállásairól, valamint a Pp. teljes bizonyító erejű magánokiratra irányadó szabályairól. Ha tehát jogszabályt idéznek az alapszabályban, akkor annak semmi jogi vagy racionális indoka nincsen, hogy azt miért csak részben, válogatva, esetlegesen teszik.”

A közzétett legfelsőbb bírósági esetek tanúsága szerint a bírói gyakorlat bizonyos mértékig megosztott a jogszabályok beidézésének a kérdésében. Bár az esetek nagy többségében osztják a jogszabályszövegek mechanikus átvételének szükségességét (EBH.1999.158., KGD.101/2001., illetőleg a KGD 2000. augusztus–szeptemberi számában számozatlanul szereplő esetek közül a Kny.III.27.198/1999 és a Kny.IV.28.924/1998. sz. ítéleteken alapuló esetek), a legfrissebb leközlött eseti döntés (BH.2001.499.) már a rugalmasabb álláspontot képviseli: „A társadalmi szervezet tevékenységére az Etv. rendelkezései kötelezően irányadóak akkor is, ha az Etv.-nek nem minden rendelkezését ismétlik meg alapszabályi rendelkezésként is. A 8. § (1) bekezdése az alapszabályban történő megismétlés nélkül is kötelező érvénnyel befolyásolja a társadalmi szervezet működését.”

Sajátos átmeneti megoldást sugall a KGD. említett 2000. augusztus–szeptemberi számában a Legfelsőbb Bíróság Kny.IV.28.252/1998. számú döntése, amely bár szintén előírja a Kszt. egyes szabályainak bemásolását az alapszabályba, utal arra, hogy esetleg elfogadta volna azt is, ha az alapítók a kérdéses alapszabály záró rendelkezései között általánosságban utaltak volna a Kszt. szabályainak kötelező voltára. Ezzel a megoldással a magunk részéről szintén egyet tudnánk érteni.

Hasonló, mégis lényegileg különböző probléma volt azt, hogy a bíróságok **a tisztségviselők elfogadó nyilatkozatai esetén sem fogadták el, hogy csupán hivatkoztunk a tisztségek viselésének jogszabályi feltételeire és nem idéztük szó szerint.** Ebben az esetben inkább hajlunk arra, hogy ezt az érvelést magunkévá tegyük, hiszen garanciális jelentősége lehet annak, hogy az aláírásokat teljes felelősséggel tegyék, és a tisztségviselők ne hivatkozhatnak arra (ne gondolhassák, hogy majd arra hivatkozhatnak), hogy a feltételeket az aláírás pillanatában nem ismerték.

² Dr. Bíró Endre, személyes közlés a tanulmány előkészítése során.

c) Az okirati alakiságok előírása

Az eljáró bíróságok közül öt kifogásolta, hogy akár az egyes okiratainkat vagy az összes **beadott okiratot nem a Pp. 196. § (1) bekezdésének megfelelő, teljes bizonyító erejű, magánokirati formában adtuk be.** A nem peres eljárásokra vonatkozó szabályok és speciálisan az Etv. 15. § (2) bekezdése alapján nem vitásan a társadalmi szervezetek nyilvántartásba vételi eljárására is irányadó a Pp. 93. § (3) bekezdése. A kérdés most már csupán az, hogy mit tekintünk egy beadványnak; azaz elegendő-e, ha csupán a nyilvántartásba vétel iránti kérelemen szereplő aláírást látjuk el két tanú aláírásával, vagy az összes, a képviselő vagy mások által aláírt dokumentumra (jegyzőkönyv, jelenléti ív, alapszabály, elfogadó nyilatkozatok) vonatkozik ez a követelmény. Az általunk megismert öt bírói álláspont megoszlott e tekintetben; néhányuk csupán a beadványra, mások az összes okiratra a teljes bizonyító erejű magánokirat alakiságait írták elő.

Egy bíró kompromisszumos megoldásként – amelyet mi is el tudunk fogadni – azt írta a végzésében: bár véleménye szerint az összes beadott okiratra vonatkozik a Pp. 93. § (3) bekezdés követelménye, a jelen esetben elfogadja azt, hogy nem mindegyiket tanúztattuk le, hiszen a képviselő aláírásának hitelessége felől így is megbizonyosodhatott.

A szélesebb körű bírói gyakorlat részben támogatni látszik ezt az utóbb megfogalmazott álláspontot. Az alapítványok vonatkozásában mondta ki a Legfelsőbb Bíróság (BH.1993.195.) a nyilvántartásba vételi kérelem alakiságát érintő alábbi követelményt: „Az alapítvány alapító okiratát nem szükséges bizonyító erejű magánokiratba foglalni; a nyilvántartásba vétel iránti kérelem első példányát azonban a Pp. 196. §-ának megfelelően kell kitölteni [Ptk. 74/A. § (1) bek., 74/B. § (1) bek., 74/C. § (1) bek., és 199. §; Pp. 93. és 196. §]...” Megjegyezzük, hogy az alapító okirat alakiságára vonatkozó döntést a bíróság a szerződések alakiságainak a szabályaiból kiindulva hozta meg.

d) A társadalmi szervezet megalakítása

Három bíróság tett észrevételt a megalakítás kérdéskörében. Ezeket az észrevételeket – bár jogi szempontból érdekes problémákat vetnek fel – végső soron az egyesületalapítást fölöslegesen túlbonyolító megoldások körébe soroljuk, amelyek alkalmasak arra, hogy a közügyek, a helyi közösség stb. érdekében tenni kívánó civileknek komoly fejfájást okozzanak anélkül, hogy igazán érdemi hasznuk lenne.

Az egyik észrevétel szerint: **nem elegendő, ha az alapítók kijelentik az egyesület létrehozására vonatkozó szándékukat, hanem – az Etv. 3. § (4) bekezdés szóhasználatának megfelelően – kifejezetten az szükséges, hogy mondják ki a társadalmi szervezet megalkotását**. A magunk részéről nem látunk érdemi különbséget a két szóhasználat között. Bár a nyelvtani értelmezés szintjén a szándék kimondása valóban akár egy bizonytalan jövő idejű akcióra is vonatkozhatna; csak hogy az eljáró bíróság számára nemcsak a nyelvtani értelmezés állt rendelkezésre, hanem az eset összes körülménye is (az alapszabály megalkotása, a jelenléti ív, a nyilatkozatok stb.), amiből teljesen egyértelmű volt, hogy az alapító tagok egyesületet kívántak létrehozni, mégpedig mihamarább. Inkább a jogszabályok szövegének szó szerinti megismétlését kívánó jogi formalizmus újabb megnyilvánulásának tartjuk tehát ezt az észrevételt, mintsem érdemi kérdésnek.

Az alakulás kérdésében, bár a teljes mintából csak egyben szerepelt, a gyakorlatban másutt is felbukkant már az a vélekedés, hogy ha a hiánypótlás miatt megismételt közgyűlésen az alapítói kör akár csak egy embert illetően is módosul (tehát akkor is, ha, mondjuk mindenki ott van, csak jött még egy ember), akkor nem lehet szó az alapító okirat módosításáról, hanem új alapító okiratot kell elfogadni, és újból meg kell választani a vezető tisztségviselőket is. Ez adott esetben már lezárt, korábban vitatott kérdések újra megnyitását eredményezheti; tehát nem mindig használ az egyesület olajozott indulásának és működésének.

Ahogy dr. Bíró Endre is megállapította³: „Kifogásolható az a teljesen életszerűtlen és irracionális gyakorlat, hogy a bíróság által hiánypótló végzésben összehívni rendelt újabb közgyűlésnek ugyanolyannak kell lennie létszámát és összetételét illetően, mint az alakuló közgyűlés volt. Mintha szerződést módosítanának a tagok, nem pedig egyesületi alapszabályt! Pedig a kettő között – véleményem szerint – komoly különbség van. Míg a magánjogi szerződés kétségtelenül a személyükben azonos ugyanazon felek közötti aktus, az egyesületi alapszabály, mint közjogi norma, az egyesületi közgyűlés produktuma, nem pedig a jelenléti íven szereplő tagoké! Attól még, hogy az egyesület a jogi személyiséget a kívül világ számára csak a bírósági nyilvántartásba vétel jogerőre emelkedésével éri el, az egyesület megalakult, az alapszabályának megfelelő folyamatok megindultak, akár még tagfelvétel és új választás is adódhat; s a második közgyűlés összehívására, lefolytatására, határozathozatalára az alapszabály rendelkezései irányadóak. Ha tehát a második közgyűlésen nem teljesen ugyanaz a jelenléti ív lesz, mint az elsőn, de az alakuló közgyűlés törvényi kritériumainak mindkettő külön-külön megfelel, akkor álláspontom szerint a bíróság nem állíthatja fel

³ Személyes közlés a tanulmány előkészítése során.

nyilvántartásba vételi kritériumként, hogy azok és csakis ugyanazok határozhatnak az alapszabály végzésnek megfelelő módosításáról, mint akik néhány héttel korábban elfogadták azt. Ugyanis, ha a létező szabályoknak (törvény + alapszabály) megfelel a közgyűlés, akkor az teljességgel közömbös, hogy ennek mi a viszonya a korábbi közgyűléshez.

Fontos kérdésnek tartom ezt, s lényegesnek a bírósági gyakorlat megváltoztatását, mert az újonnan alakuló egyesületek előtt álló egyik legfőbb probléma az, hogy kétszer pontosan annyi és pontosan ugyanazon résztvevőkkel szervezni a közgyűlést – szinte teljesen lehetetlen feladat. Sokszor ezért pótlólagos megoldásokra, utólagos aláíratásokra kényszerülnek a szervezetek annak érdekében, hogy formálisan is eleget tegyenek a bírósági végzésbe foglaltaknak.”

A megalakulás körülményeire tekintettel azonnal elutasító végzést hozott az egyik bíróság azzal: aggályos, a tisztségviselők megválasztása törvényes volt-e, mivel **nem állapítható meg, hogy az alakuló ülésen volt-e szavazatszám-láló bizottság; enélkül viszont a titkos szavazás jogszerűsége sem teljesen bizonyos.** Ez a bíróság álláspontja szerint olyan súlyos eljárási hibának minősül, ami hiánypótlási eljárásban nem orvosolható, ezért új közgyűlés tartása szükséges. Ezzel szemben megismételjük a véleményünket: a bejegyző bíróságoknak nem volna szabad formális követelmények sokaságát támasztani a társadalmi szervezetek alapítóival szemben. A jelen esetben például nyilvánvaló, hogy a titkos szavazást szavazatszám-láló bizottság nélkül a jelenlévők egyöntetű megalapozására le tudták bonyolítani, és sikeresen megválasztották a vezető tisztségviselőket, miközben senkinek sem sértették meg a jogait.

Dr. Bíró Endre véleménye ezzel kapcsolatban⁴: „Hangsúlyozzuk, hogy semmilyen jogszabály nem írja elő a szavazatszám-láló bizottságot. Ezt a funkciót betöltheti szavazatszedő biztos, vagy szavazatszám-láló gyűléssé alakulás, esetleg a levezető elnök megbízatása erre kiterjedően is. Semmilyen jogalapja nincsen a bíróságoknak módszertani mélységekből és részletességgel előírni a demokratikus közösségi működés egyes funkcióinak (például: a titkos választás lebonyolításának) az eljárási szabályait. Ezzel az erővel a szavazócédulák alakú kérdéseiről, a jelölési módokról, a tisztségre alkalmasság vagy ajánlás bizonyításáról és megismertetéséről is előírhatna részletes szabályokat a bíróság.”

e) Az egyesület megszűnésével kapcsolatos rendelkezés az alapszabályban

Mindössze egyetlen bíróság észrevételezte a megszűnéssel kapcsolatos rendelkezések hiányát. Emiatt elrendelte, hogy az alapszabály rendelkezzen a megszűnésről is az Etv. 20. § és a Ptk. 63. §-

⁴Személyes közlés a tanulmány előkészítése során.

ban foglaltaknak megfelelően. A korábbiakban a b)–d) pontban részletezettek alapján itt is felmerül a kérdés, hogy a jogszabályokban megfelelően szabályozott kérdéseket – ha azoknak nincs különleges garanciális, a tagok jogai érvényesítése szempontjából fontos szerepe – vajon érdemes-e az alapszabályban megismételni, különös tekintettel arra, hogy ily módon a mai gyakorlatban nem ritkák már a 25–30 oldalas alapszabályok sem.

A Legfelsőbb Bíróság egy, e tárgyban született eseti döntéséből is hasonló következtetést vonhatunk le azzal, hogy a megszűnés eseteiről csak speciális esetekben kell az alapszabályoknak rendelkezniük. A BH.1993.522. számú határozatában a bíróság kimondta „megalapozatlan az a fellebbezési érvelés is, hogy az alapszabálynak tartalmaznia kell az Etv. 20. §-ában felsorolt valamennyi megszűnési okot és az Etv. 12. § (1) bekezdésében felsorolt, a közgyűlés hatáskörébe tartozó kérdést, erre ugyanis csak akkor van szükség, ha a törvényben felsorolt esetektől eltérő tételek megfogalmazását is tartalmazza az alapszabály.”

2. Név, székhely, célkitűzések

a) Névkiegészítőség, névszabatosság és névvalódiság, illetőleg helységnév használata az egyesület nevében

A névkiegészítőséget egy bíróság ellenőrizte az OIT Hivatalánál vezetett országos nyilvántartásban a 6/1989. (VI. 8.) IM. sz. rendelet (a továbbiakban: R.) 3. § (1) bekezdése alapján. Nézetünk szerint ez felesleges volt, hiszen a beadott alapszabály szerint nem országos, hanem csak megyei szervezetről volt szó.

A névszabatosság kérdésében öt bíróság nyilatkozott. Közülük kettő a „közhasznú” kifejezés szerepeltetését sérelmezte a nyilvántartásba vételre váró egyesület nevében azzal, hogy amíg nincs nyilvántartásba véve, ennek a jelzőnek a használata jogosulatlan. Minthogy a nyilvántartásba vétel egyebek közt éppen a közhasznúság elnyerését célozta, úgy gondoljuk, hogy a követelmény logikátlanságát és indokolatlanságát nem kell hosszasan ecsetelnünk.

Névszabatossági problémát vetett fel három bíróság számára a **NOSZA rövidítés szerepeltetése az egyesület nevében**, bár a rövidítés jelentése (Nonprofit Szektor Analízis) az egyesület célkitűzéseiből megfejtendő; igaz, az alapítók elmulasztották a teljes név kiírását. Persze, rámutathatunk, hogy különleges esettel állunk szemben, hiszen a „nosza” kifejezés nemcsak rövidítés, hanem önmagában is értelmes szó.

A Legfelsőbb Bíróság KK. 1. sz. állásfoglalása a névszabatosság követelményein belül megengedi számok vagy betűk halmazának (az esetek többségében tehát rövidítéseknek, mozaikszavaknak) a használatát az egyesületek nevében, ha a név nem kizárólag ezekből áll.

Egy bíró a névvalódiság problémáját is feszegette, mivel úgy ítélte meg, hogy az egyesület számos ponton Budapesthez kötődik, budapestiek hozták létre Budapesten, levelezési címként is pesti címet megjelölve. Ennek alapján **felhívta a kérelmezőt, hogy nyilatkozzon, hol kívánja kifejeíteni a tevékenységét**, különös tekintettel arra, hogy az egyesület célkitűzései sem az adott megyére specifikusak. A névben szereplő, a megyére utaló kifejezés a bíró véleménye szerint megtévesztésre alkalmas, ami a névvalódiság követelményével szemben áll. Ezt a levezetést mindenképpen értékelve meg kell jegyeznünk, hogy véleményünk szerint semmilyen jogi akadály nincs annak, hogy budapesti egyesület más megyében jegyeztessse be magát (ezt egyébként az adott ügyben eljáró bíró sem vitatta, csupán a név megváltoztatásának a szükségességére mutatott rá). Az itt vázolt probléma, sajnos, teljesen gyakorlati, éppen a bíróságok rendkívül különböző joggyakorlata miatt (korábban pedig speciálisan a budapesti ügyek rendkívüli elhúzódása miatt). Erre a kérdésre a székhely kapcsán még visszatérünk.

Végül, az egyik bíróság előírta: a kérelmező csatoljon engedélyt az illetékes települési önkormányzat jegyzőjétől a település nevének használatára. A hiánypótlás elrendeléséhez a bíróság semmilyen indoklást, magyarázatot nem fűzött, jogi háttérrel nem jelölt meg. Véleményünk szerint ugyanakkor kérdéses, hogy a pusztán eredetmegjelölés, származási hely, működési terület kijelölése függhet-e az adott önkormányzat jegyzőjétől, vagy ez egyszerűen tény, amit a szervezetnek joga van feltüntetni a szervezet nevében. El kell különíteni ettől azt az esetet, amikor egy szervezet a nevében az adott helység feltüntetésével a helység életében való részvételét, a helységgel fennálló valamilyen aktív kapcsolatát jelenti pl. x-i önkéntes tűzoltó egyesület, y-i hagyományőrző társaság – ezek a nevek kétoldalú kapcsolatot sugallanak, amihez valóban méltányos lehet, hogy a másik oldal is legalább a beleegyezését adja.

b) A székhely használatának jogcíme, illetőleg a levelezési cím feltüntetése

Az eljáró bíróságok többsége észrevételezte – teljesen jogosan – hogy **a székhelyhasználat jogcímét igazoló okiratokat nem csatolta a kérelmező**. Eltérés abban volt, hogy pontosan milyen okiratokat, milyen formában írtak elő. A bíróságok eltérően írtak elő vagy

a tulajdonos, vagy a kezelő, bérelő vagy hasznélvező nyilatkozatát külön-külön, csoportonként, vagy együtt említve. Egyes bíróságok a nyilatkozat tartalmára nézve is adtak (kötelező) útmutatást: szerepeljen benne a használat időtartama, terjedelme és feltételei, illetőleg az, hogy tényleges használatról van-e szó, vagy egy máshol működő szervezet névleges székhelyéről (úgy tűnt, hogy ezt a megoldást – tiltó jogszabály hiányában – nem mindegyik bíróság tartotta megengedhetetlennek).

Tulajdonlap-másolat becsatolását négy bíróság írta elő – az egyikük csupán alternatív módon, példálózva. Érdekes az egyik bíróság többletkövetelménye: amennyiben az egyesület székhelye valamelyik tag lakóhelyén van, úgy az ő hozzájáruló nyilatkozata szükséges és elégséges az ingatlan székhelyként való használatához; amennyiben egyéb helyiségről van szó, úgy az ingatlan tulajdonosával, főbérlijével kötött megállapodást kell csatolni.

A levelezési cím alapszabályban és a kérelemben történő feltüntetésével kapcsolatban két bíróság tett észrevételt. Az egyikőjük szerint a levelezési cím léte mintegy bizonyítéka annak, hogy az alapszabályban és a kérelemben megjelölt székhely nem lesz az egyesület működésének valódi központja, akkor pedig az egyesület arra a székhelyre nem jegyezhető be. Ezt túlságosan merev álláspontnak tartjuk, minthogy számos egyesület alapítói kerülhetnek olyan helyzetbe, hogy a tényleges működésük helyén nem találnak székhelynek megfelelő ingatlant, ezért mások, pl.: már működő egyesületek, civil házak vagy akár ismerősök, barátok segítségét veszik igénybe. Persze az is igaz, hogy a székhely jogintézmény elemének teljes kiürítése sem lehet a joggyakorlat megfelelő iránya. Szükséges (de nézetünk szerint egyben elégséges is), ha a székhely állandó és megbízható lehetőséget teremt az egyesület képviselőivel való kapcsolatfelvételre, kapcsolattartásra mind a hatóságok, mind az egyesület társadalmi környezete (társegyesületek, szolgáltatást igénybe venni kívánók stb.) számára.

c) Célkitűzések

Az egyesület célkitűzéseinek a meghatározása nyilvánvalóan az egyesületi önkormányzatiság egyik fő területe; ehhez a kérdéshez ezért nem sok bírósági észrevétel érkezett. Két bíróság kötelezte az alapítókat arra, hogy a **Kszt. 26. § d) pontjában foglalt értelmező rendelkezést a közvetlen politikai tevékenységről szó szerint másolja be az alapszabályba.**

Az egyik bíróság azt észrevételezte, hogy az egyesület céljának a megfogalmazása túl általános; a valós cél abból nem állapítható meg. Szükségesnek tartotta ezért a bíróság **az egyesület célját pon-**

tosítani, megjelölve azt, hogy ténylegesen mit kíván vizsgálni, és a vizsgálatainak az eredményeit milyen módon kívánja a civil szervezetek érdekében felhasználni. Álláspontunk szerint az egyesület célkitűzéseinek az ilyen mélységű befolyásolása elfogadhatatlan; sérti az egyesületi szabadságot és autonómiát. Amennyiben egy szervezet a célkitűzéseit általánosabb formában kívánja meghatározni (úgy, hogy abból azért a tevékenységének az iránya egyértelműen meghatározható), azt véleményünk szerint a nyilvántartást vezető bíróság vagy a felügyeletben részt vevő egyéb szerv sem kifogásolhatja.

3. Tagok, vezető testületek jogállása, kapcsolódó eljárási kérdések

a) A tagok jogállása

Jóllehet az Etv. 9. és 10. §-a a tagok jogait átfogó kategóriákkal szabályozza, hat eljáró bíróság számon kéri az alapszabályon e rendelkezések megismétlését. Az egyesületi jogszabályok szövegének az alapszabályokba történő beemelésével kapcsolatos véleményünket már a korábbi pontokban részletesen kifejtettük. A tagok jogállásával kapcsolatban legfeljebb a további részletezés, vagy speciális, differenciált szabályok megfogalmazása merülhet fel. Megjegyezzük azonban, hogy a tagok jogait illető esetleges további szabályozást az egyesület tevékenységében való részvétel és a választások területén tovább részletezni veszélyes vállalkozás lehet, hiszen könnyen lehet, hogy a részletes szabályozás bizonyos fokig korlátozná az Etv.-ben szereplő általános érvényű jogosultságokat.

Talán éppen ilyen logikai alapon egy további bírósági rendelkezés továbbviszi ezen intézkedések a logikáját; most már nemcsak, hogy az egyesületi jogszabályok szövegének mechanikus átvételét írja elő, de **a többlétszabályok ellen is fellép**. Ugyanez a végzés – mivel irrelevánsnak tartja azt a rendelkezést, ami szerint **a magánszemély tagok egyéni tevékenységére az egyesület egészére vonatkozó politikai tevékenység tilalma nem hat ki** – ezért törölni rendeli azt az alapszabályból. Ezzel álláspontunk szerint a bíróság megint olyan (parancsoló módon megfogalmazott) követelményt támaszt a társadalmi szervezet alapítóival szemben, aminek a megfelelő jogi alapja nincs meg, és ezzel végső soron korlátozza az egyesülési szabadságot.

A tagok jogait illetően két bírósági határozatot idézünk, amelyek – álláspontunk szerint – ellentmondanak egymásnak. Így talán a Legfelsőbb Bíróság eltérő jogértelmezése lehet az egyik oka a megyei bíróságok eltérő joggyakorlatának. Itt is látható azonban, hogy az újabb dátumú eseti döntés a korábbi túlkontrolláló gyakorlatot korrigálja már:

„Az Etv. 9. §-a szabályozza a tagok jogait és kötelezettségeit. Eszerint a tag részt vehet a társadalmi szervezet tevékenységében és rendezvényein, választhat és választható a társadalmi szervezet szerveibe. A törvényben biztosított e tagsági jogokat a társadalmi szervezet alapszabályában is rögzíteni kell, és ezt korlátozni nem lehet.” (BH.1996.393.)

A Legfelsőbb Bíróság másik határozata szerint viszont: „nem fogadható el az az érvelés, hogy hiányos az alapszabály, mert nem rendelkezik a választási és választhatósági jog gyakorlásáról. E jogok gyakorlása e nélkül is biztosítva van, mert erről az Etv. 9. §-a részletesen rendelkezik. [Forrás: KGD. (2001. 10. szám, 227., 68.o., Legfelsőbb Bíróság Kny.II.27.956/1998.)]

A tag kizárásával öt végzés foglalkozott. Ebből négy a következőket írta elő: **a tag kizárásával kapcsolatban ne csak a közgyűlési jogorvoslatot szabályozza az alapszabály, hanem azt is, hogy e jogorvoslatra hány napon belül kerülhet sor.** Bár ez adott esetben jó ötletnek látszik és az egyes társadalmi szervezetek kedvezően fogadják a javaslatot, véleményünk szerint kötelezővé semmiképpen sem szabadna tenni. A probléma megoldható ugyanis e szabály nélkül is, a meglévő alapszabályi rendelkezések, az egyesület fórumaira, döntési mechanizmusaira vonatkozó szabályoknak az értelmezéséből: a tag nyilvánvalóan a soron következő közgyűléshez fordulhat, hacsak valamilyen méltányolható okból ez nem okoz számára nehézséget. Látható az is, hogy a bíróság előírása további szabályozási igényt vet fel, hiszen, ha határnapot szabunk, akkor az igazolás szabályozásába is bele kell bonyolódnunk.

Az egyik bíróság előírta: **a tag kizárása tárgyában maga az eljárás alá vont tag is szavazhasson**, mert ezt látta összhangban lévőnek az Etv. 6. § (1) bekezdésében meghatározott egyesületi demokrácia elvével. Egy másik végzés az alapszabály azon rendelkezését, ami szerint „az eljárás alá vont személy számára biztosítani kell, hogy álláspontját előadhassa”, átírta, oly módon, hogy ehelyett inkább „a védekezésének előadására kell lehetőséget biztosítani” megfogalmazást kell alkalmazni. E rendelkezésekkel a probléma csak az, hogy a bíróság rendelkezéseinek a megfogalmazása révén egyértelműen kötelezőek, ezért az érintett társadalmi szervezetek, ha gyors döntést akarnak (azaz nem kívánnak fellebbezni csak emiatt), akkor az ilyen jellegű „javaslatokat” is át kell, hogy vezessék az alapszabályukba.

Két bíróság előírta továbbá, hogy **a vezetőség tagfelvételt elutasító határozatával szemben is jogorvoslati lehetőséget kell biztosítani az alapszabályban.** Sőt az egyik végzésben az szerepelt, hogy e jogorvoslatnak az Etv. 10. § (1) bekezdéssel kell összhangban lennie. Ez azért aggályos számunkra, mert az Etv. idézett rendelkezése csak a tagok számára biztosítja a bírósági jogorvoslat lehetőségét.

Érdekes módon, a tagok közt szereplő 16 éves diáklánnyal kapcsolatban csak egy bíróság tett intézkedést. Eszerint viszont **az alapszabályban meg kell határozni, hogy az egyesületnek csak felnőtt korú vagy kiskorú (azon belül esetleg cselekvőképtelen nem, csak korlátozottan cselekvőképes) tagja is lehet; ha pedig az utóbbi lehetőséget választjuk, akkor meg kell ismételniünk a Ptk. 12–13. §-aiban írt, a törvényes képvisellel kapcsolatos rendelkezéseket.** Ezzel kapcsolatban véleményünk szerint a Ptk. rendszerében, sőt, a Ptk. és más jogágak viszonyában kell vizsgálnunk azt a kérdést, hogy valóban kell-e a törvényes képviselő hozzájárulása a kiskorú személy társadalmi szervezetbe történő belépéséhez és az ottani esetleges feladatvállalásához.

A polgári jog rendszerén belül a csak személyesen megtehető nyilatkozatok [Ptk. 624. § (2) bekezdés, közvégrendelet tétele] vagy a személyhez fűződő jogok védelme [Ptk. 85. § (1) bekezdés] körében a kiskorú csak személyesen vagy személyesen is eljárhat. Az egyesületbe való belépés és az ottani kötelezettségvállalás kérdése részben valóban a polgári jog területére tartozik, azon belül pedig nagyon sok rokonságot mutat a személyes jellegű jogosultságokkal és kötelezettségekkel, hiszen az a kiskorú személyes meggyőződéséből, vonzalmaiból következik és elsősorban az általa személyesen kifejezhető tevékenységekre, elkötelezettségekre vonatkozik. Bár a tagdíjfizetéssel anyagi felelősség is jár, ez nem haladja meg a mindennapok szokásos kiadásainak a mértékét, ezért – a Ptk. 12/A. § (3) bekezdés b) pontja alapján – ugyancsak megtehető a törvényes képviselő közreműködése nélkül.

Másfelől, az egyesületi jog csak egyes vonatkozásaiban a polgári jog része, nagyjából viszont inkább az alkotmányjog területére tartozik. Bár a kiskorúság koncepciója nem kötődik szorosan csak a polgári joghoz, láthatjuk, hogy más jogágak az életkornak más szerepet szánnak a szabályozásuk során (ld. pl. a büntetőjogban a fiatalkorúakra vonatkozó szabályokat). Úgy látjuk, hogy a kiskorúak társadalmi szervezeteken belül elfoglalt helyével foglalkozó közreadott eseti döntések (BH 1993/576, 1995/246, 1997/95), bár más szempontokra koncentrálnak, ezt a megállapításunkat azért közvetve alátámasztják, hiszen a törvényes képviselők szerepére sehol sem térnek ki.

b) Vezető tisztségviselők

A vezető tisztségviselőkkel kapcsolatban is akadtak olyan bíróságok, amelyek az alapszabály bővítését rendelték el megfelelő jogszabályi idézetekkel. Az egyik végzés szerint **be kell emelni az alapszabályba a Kszt. 26. § m) pontjából a vezető tisztségviselők felsorolását, a másik szerint pedig a vezetői tisztségek elfogadásának az állampolgársággal és a közügyekkel kapcsolatos jogszabályi feltételeit az alapszabályban is meg kell ismételni.** Ennél is furcsább az a végzés, amely előírja, hogy a Kszt.-ben szereplő összeférhetetlenségi szabályok idézése mellett **az egyesületnek még legalább egy egyediesített összeférhetetlenségi szabályt kell az alapszabályban elhelyeznie.**

Érdekes és megfontolandó az egyik bíróság azon rendelkezése, ami szerint **az elnök helyettesítése során a szabályozásban szereplő „szükség szerint” kitélt, mivel az félreértelmezhető; helyettesítsük azt az egyértelműbb „akadályoztatása esetén” kitéttel.** Ezzel együtt nem vagyunk teljesen biztosak abban, hogy ha az egyesület alapítói a tágabb és kétségtelenül többféle értelmezést megengedő változat mellett voltak, miért ne lehetne azt a változatot meghagyni.

A vezető tisztségviselők visszahívásának a lehetősége az alapszabályban szerepel már. Ugyanakkor három bíróság úgy rendelkezett, hogy e tekintetben **részletesebb szabályozásra van szükség, úgymint a visszahívás okainak a felsorolására, valamint a konkrét eljárási rend és az Etv. 10. §-ában egyébként már szereplő jogorvoslati lehetőségek leírására.**

Véleményünk szerint azonban ebben a kérdésben az eljáró bíróságok ismét csak az egyesületi autonómia területére tévedtek. Ahogyan a közgyűlésnek nem kell megindokolnia azt, hogy kit miért választ meg meghatározott pozíciókba, véleményünk szerint a visszahívást sem feltétlenül szükséges. Természetesen, a visszaélés-szerű, megalázó vagy egyébként kárt okozó esetekkel szemben a bírósági jogorvoslat rendelkezésre áll és az eljárás során (ideálisan annak a pert megelőző szakaszában) a védekező egyesület a döntését bizonyosan indokolja majd. Ehhez azonban elegendők az Etv. már meglévő szabályai; az alapszabálynak nincs további tennivalója.

c) Vezető testületek; a felügyelő szerv szabályozása – akkor is, ha nincs szükség rá

Viszonylag nagy egyezés van az eljáró bíróságok gyakorlatában abban a tekintetben, hogy **a felügyelő szervről valamilyen formában akkor is rendelkezni kell az alapszabályban, ha egyébként az adott egyesület éves bevétele csaknem bizonyosan közelé-**

ben sem lesz az ötmillió forintnak. Minden második bíróság hozott ezzel kapcsolatban rendelkezéseket. Valamennyi szerint nyilatkozni kell arra nézve, hogy az egyesület várható bevétele meghaladja-e az ötmillió forintot. Eltérés csupán abban a tekintetben mutatkozik, hogy egyes bíróságok ezt a nyilatkozatot az alapszabályban írják elő, mások pedig külön dokumentumban (míg néhány végzés nyitva hagyja ezt a kérdést).

Két bíróság némileg eltérő logikával közelít ugyanehhez a problémához. Úgy rendelkeznek, hogy **ha nincs felügyelő bizottság, akkor a követendő (és alapszabályban is rögzítendő) szabály az, hogy a bevétel semmiképpen nem haladhatja meg az 5 millió forintot.** Ebből számunkra az következik, hogy, ha valamilyen jövedelmező tevékenységgel ezt megközelítenék, a tevékenységgel az adott évre fel kell hagyni.

Elfogadhatóbb lenne számunkra egy, a fentiektől különböző logika, amely az egyesületek megalakítását és működését nem légtüres térben, hanem az adott jogszabályi háttér előtt képzelel el és megengedi a két terület összjátékát. Eszerint: ha az egyesület alapítói nem rendelkeztek felügyelő bizottságról, akkor a leghelyesebb feltételezni, hogy ismerték a Kszt. vonatkozó rendelkezéseit és azok alapján felmérték, hogy erre nem lesz szükség. Ha pedig – az egyesület fejlődése miatt – a bevétel meghaladja az 5 millió forintot, akkor majd, törvénytisztelő állampolgárok lévén, haladéktalanul intézkednek a felügyelő bizottság létrehozásáról.

A leírt, véleményünk szerint értelmetlen és logikátlan, de viszonylag egyöntetű (a bejegyző bíróságok felének reagálását a többi adat ismeretében határozottan egyöntetűnek kell mondanunk) joggyakorlat forrása, minden bizonnyal, a Legfelsőbb Bíróság egyik közzétett eseti döntése: „a Ksztv. 10. § (1) bekezdése alapján, ha a közhasznú szervezet éves bevétele meghaladja az 5 millió forintot, a vezető szervtől elkülönített felügyelő szerv létrehozása akkor is kötelező, ha ilyen kötelezettség más jogszabálynál fogva egyébként nem áll fenn. A kérelmező a Ksztv. 7. § (1) bekezdés c) pontja alapján felügyelő szervet nem hozott létre, de arról sem nyilatkozott, hogy éves bevétele meghaladja-e az 5 millió forintot. Ennek hiányában pedig a bíróság nem vizsgálhatta, hogy kötelező-e felügyelő szerv létrehozása.” [Forrás: KGD (2000. 8–9., 72. o.) Legfelsőbb Bíróság Kny.IV.28.252/1998.]

Az egyik bíróság észrevételezte a vezető testületek hatáskörével kapcsolatban azt a további fontos kérdést, amelyre az alapszabály szerkesztőinek a figyelme valóban nem terjedt ki. Az észrevétellel (valójában: utasítás) szerint **ki kell egészíteni a vezetőség hatáskörét a „mindazon feladatok, amelyek nem tartoznak a közgyűlés kizárólagos hatáskörébe” fordulattal.** Jogos az a felvetés, hogy za-

vart okozhat, ha mind a közgyűlés, mind a vezetőség jogait taxatíván felsorolja az alapszabály, és nem rendezi az előre nem látott feladatokkal kapcsolatos hatáskört. Véleményünk szerint ugyanakkor, ha ilyen eset állna elő, azaz az alapszabály nyitva hagyja a kérdést, akkor a közgyűlést illeti meg a döntés joga, hiszen ez az Etv. szerint az egyesület legfelsőbb döntéshozó szerve. A bíróság által előírt megoldást is követheti az egyesület alapszabálya, de ez semmiképpen nem lehet kötelező, hiszen ez a közgyűlés hatáskörének a csorbítását jelenti.

d) Az egyesület vezető testületei működésének eljárási kérdései

A vezető testületek üléseinek előkészítésével kapcsolatban az egyik bíróság úgy foglalt állást, hogy **a tagok értesítésével kapcsolatos kötelező időintervallum ne a megküldéskor, hanem a kézbesítéskor kezdődjék.** Ez a javaslat látszólag összhangban van a jogrendszerünkben az eljárási határidők számításával kapcsolatos általánosan alkalmazott szabályokkal; tehát első látásra kézenfekvő és demokratikus megoldás, csak hogy nagyon könnyen ellehetetlenítheti egy nagyobb egyesület működését. Ha ugyanis egy több száz fős egyesületből egy-két tag a posta késlekedése miatt (vagy akár saját körében felmerült, fel nem róható okból) később veszi kézhez a meghívót, akkor az ülés megrendezése minden esetben törvénytelen lesz.

Ugyancsak az egyik bíróság írta elő – a bírói gyakorlatra hivatkozva – azt a változtatást, hogy **a határozatképesség szabályozása során az alapszabályban a „szavazásra jogosult tagok több, mint fele” kitéltet a pontosabb (és több leközölt eseti döntésben is így szereplő) „50%+1 fő” kitéttel kell kicserélni.** Páratlan számú jelenlevők esetén ez valóban eggyel több embert jelent; nem látjuk azonban azt a kötelező erőt, ami az egyesületeket mindenképpen e megoldásra kényszerítse. Ellenkezőleg, inkább az irányadó legfelsőbb bírósági gyakorlat bizonyos mértékű félreértését is feltételezhetjük az ügyünkben eljáró bíróság végzésében.

A Legfelsőbb Bíróság a határozatképesség tekintetében ugyanis az alábbiak szerint foglalt állást a BH.2000.36. számú határozatában: „Az iratokból megállapíthatóan az egyesület alapszabályának 4/A. pontja a közgyűlés határozatképességét a szavazati joggal bíró tagok legalább ötven százalékának jelenlétéhez kötötte. Ez a rendelkezés az egyesülési jogról szóló 1989. évi II. tv. (a továbbiakban: Etv.) 6. § (1) bekezdésében megfogalmazott demokratikus önkormányzás alapelvébe ütközik. A határozatképességhez legalább a tagok több mint ötven százalékának (50 százalék plusz 1 fő) a jelenléte szükséges.” Láthatjuk, hogy a Legfelsőbb Bíróságnak a BH-ban szereplő alapszabállyal az volt a problémája, hogy nem többségi szavazattal (hiszen a jelenlévőknek legalább a fele még éppen nem többség) is el lehetett dönteni kérdéseket. Az alapszabályunk ezzel szemben minden esetben nagyobb számú szavazatot biztosított az elfogadott, mint az elvetett változat mellett.

Szintén a határozatképességgel kapcsolatos és szintén egyetlen bíróság végzésében szerepelt az a rendelkezés, miszerint **ki kell mondani, hogy az egyéb többségi feltételek teljesítése mellett az elnöknek, az elnökhelyettesnek vagy a titkárnak jelen kell lennie a határozatképességhez.** Bár egyes társadalmi szervezetek számára ez a megoldás szimpatikus lehet, e szabálynak sem látjuk a jogszabályi alapjait; sőt, az egyesületi demokrácia elvével összeegyeztethetetlen megoldásnak tartjuk.

A vezető testületek megismételt üléseivel kapcsolatosan három bíróság is kötelezi az alapítókat, hogy tegyék egyértelművé: a „megismételt” eljárást nem lehet az eredeti ülés határnapján megtartani. A kifogásolt eljárással nagyon sok felduzzasztott taglétszámú egyesület élt, ami valóban nem szolgálja az egyesületi demokrácia fejlesztését és azt, hogy az egyesületi tagok komolyan vegyék a státuszukat. Mindenképpen aggályos azonban, hogy ezekben az esetekben nem utalt a bejegyző bíróság olyan forrásra, amelynek alapján ez megkövetelhető lenne. Elképzelhetőnek tartjuk, hogy ebben az esetben valóban lehetne hivatkozni a demokratikus működésnek az Etv. 6. § (1) bekezdésében meghatározott általános követelményére.

A megismételt ülésekkel kapcsolatosan az egyik bíróság végzése mutat rá arra, hogy a csökkent létszám az egyszerű határozatok meghozatalához elegendő lehet; nem szolgálhat viszont alapul a minősített többséget igénylő kérdések eldöntéséhez. A végzés kötelezte az alapítókat, hogy **rögzítsék az alapszabályban, hogy minősített többséggel eldönthető kérdést ilyen esetekben is csak a főszabály szerinti többség tárgyalhat.** A bíróságnak ebben lehetséges, hogy igaza van, és a megoldás az lehet, hogy egy csonka közgyűlés ne döntsön más alapvető kérdésben; csak kezdje el azokat a szer-

vezeti reformokat (pl.: tagrevízió), amelyek az egyesület normális működésének a helyreállításához szükségesek. Ezzel az állásponttal azonban sokan vitába is szállhatnak, mondván, hogy a megismételt közgyűlés is szabályszerű; tehát nincs jogi akadálya az összes olyan kérdés eldöntésének, amelyet a jogszabály [pl.: Etv. 11. § (2) bekezdés] vagy alapszabály nem kifejezetten a tagok meghatározott hányadának vagy többségének a döntéséhez kötött. Mindenképpen a kétségeinket kell ugyanakkor kifejeznünk, hogy az ilyen és hasonló kifinomult jogászai gondolkodást igénylő kérdések szabályozása általánosan elvárható-e az alapszabályok szerkesztőitől, vagy ezeket a nyilván több ezer esetből egyszer felmerülő jogviták eldöntésére hivatott speciális jogászokra kell bízni.

A Legfelsőbb Bíróság ebben a témakörben csak az elnökség ülésének határozatképességével foglalkozott, azonban ennek kapcsán úgy látjuk, hogy az összes hasonló esetre vonatkozóan, elvi élel mondta ki, hogy „a jelenlevők számától független határozatképesség kivételes az egyesületi jogban. Rendeltetése az, hogy a szervezet működésképtelenné válását elkerülhetővé tegye a tagság többségének érdektelensége esetén. A demokratikus önkormányzat elvével ellentétes az, ha a kisebbség dönthet az egész szervezet ügyeiben.” A konkrét megoldás azonban csak a kisebb létszámú elnökség esetén tűnik a gyakorlatban alkalmazhatónak: „Ennek alapján nem fogadható el, hogy a határozatképtelenség miatt elhalasztott elnökségi ülés határozatképes legyen, a megjelentek számára tekintet nélkül. Az elnökségi ülés összehívását ismételni kell addig, amíg elegendő számban meg nem jelennek a tagok, végső esetben pedig a közgyűlés oldhatja meg a helyzetet, új elnökségi tagok megválasztásával.” [Forrás: KGD. (2004. 4., 18. o., 58.) Legfelsőbb Bíróság Kny.VI.37.642/2002.]

e) Távszavazás

Nem meglepő, hogy sok bíróság tartotta fontosnak, hogy intézkedjen a távszavazás kérdésében, különös tekintettel arra, hogy a kérdésben 2004. év novemberében a Legfelsőbb Bíróság Közigazgatási Kollégiuma is véleményt nyilvánított.

Négy bíróság ennek megfelelően **törölni rendelte a távszavazásra vonatkozó rendelkezéseket** azzal, hogy az egyesületi jogunkban nem található olyan szabályok, amelyek ezt lehetővé tennék (sajnos, ma ez érv lehet az egyesületi jogban!), illetőleg azzal az érdemibb indokolással, hogy a személyes jelenlét hiánya egyúttal megakadályozhatja a vezetőség üléseinek az ellenőrzését a tagság és a kívülállók számára.

Két bíróság ugyanakkor **elfogadhatónak tartotta ezeket a szabályokat** (míg az eljáró bíróságoknak mintegy a 70%-a nem nyi-

latkozott). Közülük az egyik csupán általánosságban írja elő, hogy a távszavazás részletesebb döntéshozatali szabályait meg kell alkotni a hiánypótlás során. A másik bíróság viszont e részletes szabályokra javaslatokat is tartalmaz: *„a döntések meghozatala körülményeinek jegyzőkönyvben való rögzítése, a szavazati arányok feltüntetése mellett egyéb, az alapszabályban is rögzített módokon kellő garanciát kell biztosítani a szervezet demokratikus, önkormányzati elven alapuló működésére és a tagok jogainak és kötelességeinek az érvényesülésére.”*

Látható, hogy a távszavazásról az álláspontok megoszlanak. Ez a megoldás véleményünk szerint sem fenyegetné önmagában az egyesületi demokráciát, azonban a döntésfolyamat dokumentálhatóságára és ellenőrizhetőségére (befolyásolhatóságára) vonatkozó intelmeket mindenképpen komolyan kell venni.

Dr. Bíró Endre álláspontja továbbvezet minket a megoldás irányába⁵: *„Távszavazás» kérdésében nemcsak a szavazatok leadásának a módjáról van szó, hanem a testületi üléseken való jelenlétről is. A videokonferencia, a telefonkonferencia, a skype stb. technológiák használata megteremtheti a testületi tagok elektronikus jelenlétét az üléseken. Ennek lehetőségét a Legfelsőbb Bíróság Közigazgatási Kollégiumának »véleménye időszerű jogalkalmazási kérdésekről« csak a bírósági nyilvántartásba vétel alapjául szolgáló közgyűlési határozatok esetében zárta ki, s nem minden határozat esetére. Az egyesületi alapszabályokat érintő bírósági gyakorlat korrekciója során tehát arra kellene törekedni, hogy az alapszabályokban lehetőség legyen az elektronikus jelenlétet és szavazást szabályozni abban a körben, amelyben a meghozandó közgyűlési vagy testületi határozat nem szolgál a bírósági nyilvántartásba vétel alapjául.”*

f) Szavazategyenlőség

Azon szabályt, miszerint szavazategyenlőség esetén a levezető elnök (vezetőség esetében az elnök) szavazata dönt, egy bíróság antidemokratikusnak ítélte és ezért előírta, hogy ilyen esetekben a kérdést ismételt szavazásra kell bocsátani és újbóli szavazategyenlőség esetén a javaslatot elvetettnek kell tekinteni. Véleményünk szerint ugyanakkor a javaslat elvetése nem minden esetben semleges döntés, sokszor nagyon is érdemi, és nem látjuk be, miért lenne demokratikusabb a döntést ily módon mintegy a véletlenre, mintsem a többség bizalmát egyébként bíró (levezető) elnök belátására bízni.

Egy másik bíróság – különösebb indokolás nélkül – egészen egyszerűen a vitatott szavazategyenlőségi szabály törlését rendelte el.

⁵ Személyes közlés a tanulmány előkészítése során.

Egy további bíróság **a minősített többséget igénylő kérdések közül rendelte törölni az alapszabály elfogadásának a kérdését** (szemben a módosítással, ami maradhat), minthogy álláspontja szerint az alapszabály elfogadásához **az alapítók egybehangzó nyilatkozata kell**. Véleményünk szerint viszont az egybehangzó akaratnyilvánítás kérdése csupán az egyesület létrehozása kérdésében követelmény, az alapszabály megállapításához ugyanúgy nem, mint az ügyintéző és a képviseleti szervek megválasztásához sem.

4. Gazdálkodás, nyilvánosság

a) A tagdíj összegének meghatározása, illetőleg az arra jogosult szerv

Tizenegy bíróság – tehát a bíróságok 55%-a – észrevételezte valamilyen formában, hogy **az alapszabálynak vagy az alapító közgyűlés külön határozatának mindenképpen rendelkeznie kellett volna a társadalmi szervezet gazdálkodásának minimális anyagi háttéréről**, azaz, legalább a tagdíj pontos összegéről. Nagyon képletesen vezette le ezt az egyik végzés: „Az egyesület nyilvántartásba vétele esetén jogi személlyé válik, amely részt vesz a civiljogi forgalomban; lehetnek követeléseai és lehetnek tartozásai, ami azt teszi szükségessé, hogy rendelkezzen a működéséhez szükséges bevételekkel, mindenekelőtt megfelelő összegű tagdíjjal. Éppen ezért a közgyűlésnek a tagdíj összegéről döntést kellett volna hozni.”

A tagdíjjal kapcsolatosan egyes végzések azt is előírták, hogy **nem csak az összegéről, hanem fizetési módjáról és határidejéről is rendelkezni kell**.

A tagdíjjal kapcsolatos bírósági rendelkezésekkel elvben természetesen egyetértünk, csak hogy az alapszabályban benne volt, hogy a vezetőség feladata a tagdíj pontos mértékének és értelemszerűen az ezzel kapcsolatos kérdések meghatározása. Nem látjuk be, hogy a bejegyzést haladéktalanul követő (sőt: talán azt meg is előző) vezetőségi ülés a tagdíjakról miért ne rendelkezhetett volna. Ellenben aggályosnak tartjuk, hogy a bejegyző bíróságok egy része – az ekképpen talán nem is oly feszítő probléma megoldása érdekében – az egyesületek közgyűlését a vezetőség hatáskörének elvonására kötelezte.

A tagdíj tekintetében a KK.1. I. állásfoglalás ad eligazítást az alábbiak szerint: „A társadalmi szervezet nyilvántartásba vételekor a bíróságnak meg kell győződnie, hogy az alapítás a törvényben meghatározott szervezeti feltételeknek megfelel-e. A bíróságnak vizsgálnia kell a társadalmi szervezet ügyintéző és képviselői szerve megválasztásának a törvényességét, továbbá hogy a társadalmi szervezet a működéshez szükséges vagyonnal rendelkezik-e.”

„A társadalmi szervezet jogi személyiségének elnyeréséhez, de egyébként a működéséhez is minimális vagyon elengedhetetlenül szükséges. A társadalmi szervezet szervezeti egységénél a szükséges vagyon a jogi személyiség egyik törvényi feltétele, ebből következően a vagyoni feltételek meglétét az egész szervezet esetén is vizsgálni kell. Amennyiben az alapszabály a vagyoni feltételek biztosításáról, a vagyon forrásairól – így legalább **a tagdíj fizetéséről** – nem rendelkezik, a nyilvántartásba vételt meg kell tagadni.” (Kiemelés tőlünk).

Láthatjuk, hogy a KK 1. sz. állásfoglalás I. részében a Legfelsőbb Bíróság kifejezetten csak a tagdíjfizetés tényéről, szükségességéről szól, nem pedig a tagdíj összegéről.

A Legfelsőbb Bíróság határozatában (BH.1993. 324.) is foglalkozott a tagdíj kérdésével olyan esetben, ahol a tagdíj megállapítása a közgyűlés feladata volt, ezért, figyelemmel a közgyűlés kisebb operativitására, valóban elvárható lett volna, hogy már az alakuló ülésen rendelkezzenek a tagdíjfizetés pontos részleteiről: „A Legfelsőbb Bíróság ugyanakkor nem ért egyet a megyei főügyészség fellebbezésének 3. pontjában, a kérelmező vagyonával kapcsolatban kifejtett jogi állásponttal. A Legfelsőbb Bíróság Közigazgatási Kollégiumának I. számú állásfoglalása valóban kimondta, hogy a társadalmi szervezet jogi személyiségének elnyeréséhez minimális vagyon elengedhetetlenül szükséges. A nyilvántartásba vételt azonban csak akkor kell megtagadni, ha az alapszabály a vagyoni feltételek biztosításáról, a vagyon forrásairól – így legalább a tagdíj fizetéséről – nem rendelkezik. A kérelmező alapszabályának 15. pontja pedig kimondja, hogy a klub vagyonát a tagdíj, a támogatások és a vállalkozások bevételei képezik. A 16. pont értelmében a tagdíj havi vagy évi összegét a közgyűlés határozza meg. Az alapszabály tehát a jogi személyiség elnyerésének vagyoni feltételét meghatározza; szükséges lett volna azonban a tagdíj havi, illetőleg évi összegéről, a befizetés módjáról és idejéről az alakuló gyűlésen dönteni.”

b) A nyilvánosság tartalmi kérdései

Az egyik bíróság arra hívta fel az alapítókat, hogy **rendelkezzenek a kívülálló személyek tájékoztatási módjáról** azzal kapcsolatban, hogy hogyan ismerhetik meg az egyesület tagjai számára és ezért számukra is nyitva álló szolgáltatásokat és azokból hogyan

részesedhetnek. Ez a követelmény véleményünk szerint fölösleges, hiszen, egyfelől, az egyéb nyilvánossági szabályokból az egyesület szolgáltatásaival kapcsolatos információk eljutnak a nyilvánosság-hoz, másfelől a nyilvánosság tagjai a gyakorlatban nyilván nagyon sokféleképpen részesülhetnek a szolgáltatásokból; ennek a részletezése, a kifejtése túlságosan kazuisztikus, ennek megfelelően követ-hetetlen, használhatatlan alapszabályhoz vezetne.

Az idézett és az általunk kifogásolhatónak tartott bírósági felhívás a Legfelsőbb Bíróság egy eseti döntésén (BH.2000.469.) alapult, amely az egyesületek szolgáltatásai nyilvánosság általi hozzáférése tekintetében kimondja: „A Tv. 4. § (1) bekezdésének a) pontja értelmében a közhasznúsági nyilvántartásba vételhez a szervezet létesítő okiratának tartalmaznia kell, hogy a szervezet milyen, e törvényben meghatározott közhasznú tevékenységet folytat, és – ha tagsággal rendelkezik – nem zárja ki, hogy tagjain kívül más is részesülhessen a közhasznú szolgáltatásaiból. A kérelmező alapszabályából nem állapítható meg, hogy tagjain kívül kik és milyen formában részesülhetnek közhasznú szolgáltatásaiból (alapszabály 2.1. pontja). Az alapszabály 2.3. pontjában megjelölt közhasznú tevékenységek így csak a tagokra vonatkozhatnak egyéb más alapszabályi rendelkezés hiányában. Ahhoz, hogy a kérelmező a Tv. 26. § c) pontjában foglaltaknak egyébként megfelelő tevékenysége közhasznúnak minősüljön, alapszabályának rendelkeznie kell arról, hogy a nem tagok – tehát akik nem is szándékoznak az egyesület tagjai lenni – az egyesület milyen közhasznú szolgáltatásaiból és hogyan részesülhetnének.”

Két bíróság kötelezte az alapítókat arra, hogy **a határozatok közlésének a határidejét is szabályozzák**. Egy bíróság pedig arról rendelkezett, hogy **az alapszabály térjen ki a nyilvánosság korláta-ira, úgymint a személyiségi jogok védelmére és a titokvédelemre**. Ezek a rendelkezések véleményünk szerint megint csak fölösleges terhet rónak az alapítókra és az alapszabály túlszabályozott voltát erősítik.

Mindenképp megszívlelendő viszont az a nyilvános információ terjedelmével kapcsolatos, egy végzésben szereplő felhívás, mi-szerint: **az alapszabályban elő kell írni, hogy a közgyűlés és a vezetőség üléseinek az időpontjáról, a napirendjéről és a hozott ha-tározatokról is tájékoztatni kell a nyilvánosságot**.

c) A nyilvánosság elérésének technikai eszközei

Négy bíróság fogalmazott meg előírásokat, illetőleg javaslatokat az egyesület kommunikációs eszközeivel, módszereivel kapcsolatosan. Két végzésben szerepelt az a megállapítás: **az internet ma még nem érhető el mindenki számára, ezért a tájékoztatásra igény-**

be kell venni egyéb módszereket (pl.: szórólapot, helyi médiát vagy faliújságot). Ezzel szemben, álláspontunk szerint, egyrészt a közösségi házakban, internetkávéházakban ma már mindenki számára elérhető a világháló, ezért ennek az olcsó, gyors és környezetbarát tájékoztatási formának az alkalmazását inkább szorgalmazni kellene, mint korlátozni. Másrészt, nem látjuk be, miért lenne mindenki számára elérhető a nyomtatott sajtó, hiszen a legtöbb sajtóterméket szintén meg kell vásárolni, illetve sok sajtótermék terjesztése szűk körű és differenciált. Ilyen értelemben az internet a legdemokratikusabb médium napjainkban.

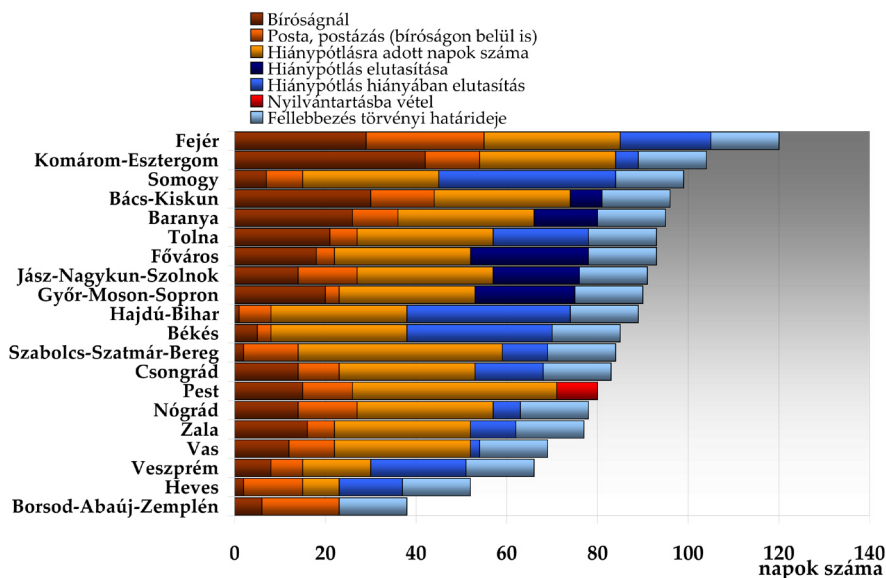
Dr. Bíró Endre ehhez hozzáteszi:⁶ *„A bíróságok által általánosan elfogadott nyilvánosságra hozatali módszer (a székhelyen történő kifüggesztés) igényli az azt megismerni szándékozótól a legnagyobb idő- és energia-ráfordítást, a legtöbb egyeztetést és fizikai akadályok leküzdését, ezért az a legkevésbé hozzáférhető, a legkevésbé nyilvános módszer.”*

II. A bejegyzési eljárás formai leírása

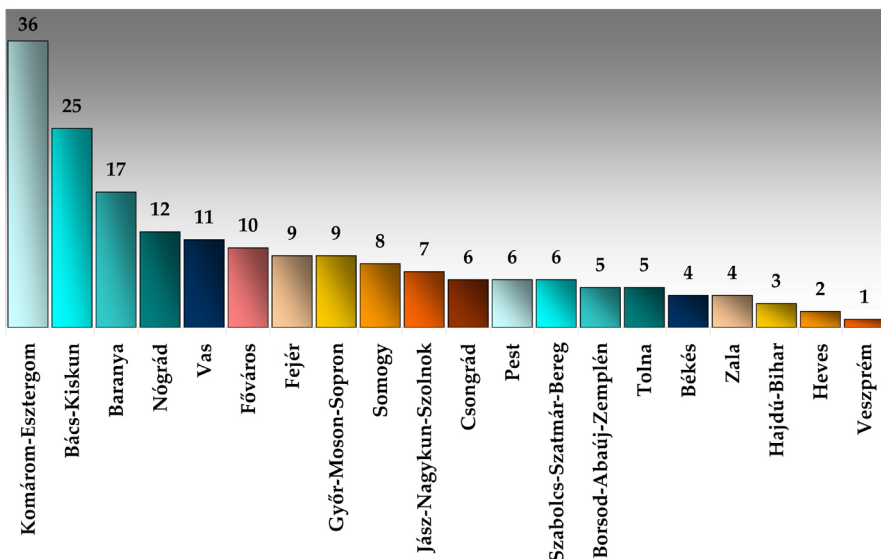
1. A bíróságok intézkedésének gyorsasága, időszerűsége

Megjegyezzük, hogy az időszerűséget leginkább befolyásoló többszöri hiánypótlás gyakorlata visszaszorulóban van. A jelen esetben mindössze egyetlen olyan végzést találtunk, ahol az eljáró bíró úgy találta, hogy amíg a kérelmező a székhelyhasználattal kapcsolatos hiánypótlást nem teljesíti, addig nem érdemes az alapszabály és az eljárás többi kérdésével foglalkoznia. (Részletek az 1. ábrán és a C) mellékletben.)

⁶Személyes közlés a tanulmány előkészítése során.

1. ábra. Az eljárás időtartama

2. ábra. Észrevételek száma

2. Az intézkedések terjedelme

A bíróságok átlagosan 6–8 hiánypótlási észrevételt tettek a bejegyző végzéssel kapcsolatosan. Ezzel szemben Heves megye 2, Hajdú-Bihar megye 3, Békés és Zala megye mindössze 4 észrevételt tett (nem feltétlenül ez a rossz gyakorlat), míg Komárom-Esztergom megye 36-ot. (Részletesebben ld. a 2. ábra adatait)

3. Nyilvánvaló hibák észlelésének elmulasztása

Három hibát vétettünk az alapszabály szerkesztése közben, amelyekre a bejegyző bíróságok hívták fel a figyelmünket. Ezek közül egyet három, a másikat kettő, a harmadikat pedig mindössze egy bíróság vette észre. Ennek megfelelően rögzíthetjük, hogy nem csak a joggyakorlat nem egyöntetű, hanem az alapszabályok figyelmes olvasása sem. (Persze kérdéses, hogy mekkora joggal kérhetjük számon a hibák felfedezését, ha az alapító okiratot szerkesztő három, a témakörben specialistának számító jogász és legalább fél tucat további civil szakértő alapítónk sem vette azokat észre.)

A három véletlen hibán kívül volt egy hiányossága a bejegyzési kérelmeinknek, ami a körülmények miatt történt. Székhelybefogadó nyilatkozatot egyik kérelemhez sem csatoltunk, mivel nem tudtuk azokat időben minden székhelytől beszerezni. Ezért ezt az iratot – hogy a kérelmek teljesen egységesek legyenek – egyik esetben sem adtuk be. A hiánypótló végzések 10%-a (két bíróság) ennek a pótlását sem kérte.

III. Az egyesületekre vonatkozó szabályozásnak és bírósági gyakorlatnak az egyesülési jog gyakorlását akadályozó elemei

1. Parancsoló rendelkezések túltengése

Az eljáró bírók az alapszabályban szükségesnek látszó módosításokat általában parancsoló (mondhatnánk, *kogens*) módon fogalmazták meg; ritkán alkalmaztak megengedő (mondhatnánk, *diszpozitív*) megfogalmazásokat és a helyzet még ilyen esetekben sem egyértelmű, mivel a kérelmezők az esetek többségében értelmezhetik a megfogalmazást úgy is, mint udvariasan megfogalmazott előírást (valójában az esetek túlnyomó többségében jól teszik, ha úgy értelmezik). Például: „megfelelő lehet, ha az alapszabály rögzíti...” vagy

„megfontolandó az alapítók által alkalmazott távszavazás” (szövegösszefüggésében, pontosabban: megfontolandó annak elhagyása). Más esetben a bíró ismerteti a Legfelsőbb Bíróság Közigazgatási Kollégiumának a véleményét a távszavazásról, majd megjegyzi: *„erre tekintettel célszerű az alapszabály módosítása”*. Ez valóban csak udvarias megfogalmazás, hiszen nyilvánvaló, hogy a Legfelsőbb Bíróság véleményétől eltérő megoldással soha sem fogják bejegyezni az egyesületet.

Igazi megengedő jellegű javaslat viszont az egyik végzésben az, hogy célszerűbb lenne páratlan számban meghatározni a vezetőség létszámát, mert így a szavazategyenlőségből eredő nehézségeket könnyebb lenne elhárítani.

A bejegyző bíróságok végzéseinek a parancsai két kérdést vetnek fel. Az egyik az, hogy ezeket a végzéseket olvasva a állampolgároknak könnyen az az érzés uralkodhat el, hogy a társadalmi szervezetek létrehozása során semmit sem tehetnek a saját belátásuk szerint. Ez igazán visszás helyzet, ha figyelembe vesszük, hogy a társadalmi szervezetek alapításában általában azért vesznek részt az emberek, hogy minden erre irányuló külső kényszer nélkül, saját közösségi érzületeiktől vezérelve valamilyen közügyet szolgáljanak, ingyen. Ebből a nézőpontból szemlélve, a bejegyző bíróságok sok esetben feleslegesen „kogens” megfogalmazásai (és, persze, a jogalkotók és a joggyakorlat irányítói) nagy kárt okoznak a civil szektorban.

A kérdés másik vetülete ugyanakkor az, hogy van-e joga, lehetősége az eljáró bírónak, hogy a törvényi kötelezettségek egyértelmű számonkérésén túlmenően a társadalmi szervezetekkel az ötleteit, a javaslatait ismertesse. A válaszunk erre: egy bátoritan igen. Ezek a bírók a munkájuk során számtalan társadalmi szervezet számtalan dokumentumával foglalkoznak. Kár lenne, ha valamilyen jó ötletet el kellene hallgatniuk a civilek előtt. Ami viszont mindenképpen lényeges lenne, az az, hogy élesen különüljenek el a bíróságok végzéseiben a kötelező és az ajánló rendelkezések, a bíróságok tényleges észrevételei, megjegyzései, javaslatai ne öltessenek kogens formát. Más vélemények szerint a bíró feladata jól körülírható, éspedig, hogy döntsön a szervezet nyilvántartásáról vagy a kérelem elutasításáról. Ha hiányok vannak, a hiánypótlás keretében ezeknek a pótlását előírhatja, de ezek – elvileg – csak olyanok lehetnek, amelyek jogszabály ír elő.

2. A közgyűlés döntési kompetenciájának elvonása

Dr. Bíró Endre véleménye szerint⁷: „A bírósági gyakorlat sok kérdésben elvon a közgyűlés számára törvény által biztosított szabályozási, döntési hatásköröket. Minden olyan kérdésben ugyanis, amelyben erre irányuló törvényi szabályozás híján rendelkezik valamely eljárásról, technikáról, módszerről a bíróság – elvon a közgyűléstől döntési kompetenciát. Amiről ugyanis a törvény nem rendelkezett az alapszabály tartalmára vonatkozóan, arról a közgyűlésnek van joga szabályokat alkotni. A bíróságnak csak arra van hatásköre, hogy e szabályok törvényességét megítélje, s ha ütközést állapít meg hatályos jogszabállyal, akkor rendelkezhet a nyilvántartásba vétel megtagadásáról. A jelenlegi bírósági nyilvántartásba vételi praxis a törvényességi feltételeknek megfelelés ellenőrzése helyett az egyesületi alapszabályok szabályozási gyakorlatának alakítása irányában fejlődik, s ez – álláspontom szerint – nem felel meg az Etv. és a Kszrt. szabályozási elveinek.”

3. Olyan rendelkezések megkövetelése, ami benne van az alapszabályban

Az egyik megyei bíróság előírta, hogy az alapszabály rendelkezze az éves beszámoló jóváhagyásának módjáról, holott azt a közgyűlés hatáskörében felsoroltuk. Ugyanez a bíróság kitért arra is, hogy rendelkezünk a szervezet működésével kapcsolatos iratokba történő betekintés rendjéről, pedig az alapszabályunk 7.3. pontja részletesen szabályozza ezt a kérdést.

Egy másik bíróság azt „kérte”, hogy rendelkezünk a közgyűlési és az elnökségi döntések nyilvánosságra hozatalának módjáról – ezt viszont az alapszabály 4.2.10. d) pontja már rendezte.

4. Logikai hibák

Az egyik bíróság azt írta elő, hogy az alapítók töröljék az alapszabályból a „különös tekintettel a közhasznúsági jelentésre” kitéltet, mivel a működés közben keletkezett iratok köre a közhasznúsági jelentésnél szélesebb. Ez a felhívás figyelmen kívül hagyja, hogy a „különös tekintettel” csupán példálózó és nem megszorító értelmű kifejezés.

Két bíróság végzésében is szerepelt az éves beszámolóval kapcsolatosan olyan észrevétel, amelyet az egyik bíróság így fogalmazott meg: „Az alapszabály megfelelően rögzíti, hogy a beszámoló elfogadása a közgyűlés hatáskörébe tartozik, azonban a törvény értelmében ennek eljárási szabályát is meg kell határozni. Megfelelő lehet, ha azt rögzíti,

⁷Személyes közlés a tanulmány előkészítése során.

hogy a közgyűlés az általános határozatképességi és határozathozatali szabályok szerint hagyja jóvá az éves beszámolót.” Ezzel kapcsolatban megjegyezzük: az általános határozatképességi és határozathozatali szabályok természetesen minden döntésfajtára vonatkoznak, amelyre nincs speciális szabály, ezért további szabályalkotásnak, magyarázatnak nem látjuk értelmét.

Egy másik bíróság előírta, hogy a közgyűlés hatáskörét szabályozó pontba foglaljuk bele, hogy „*döntés mindazokban az ügyekben, amelyeket az Alapszabály kizárólagos hatáskörébe utal*”. A magunk részéről egy ilyen rendelkezést tautológiának éreznénk.

IV. Az egyesülési jog keretei, alapelvei

Az első három fejezetben elemeztük húsz bíróságnak ugyanarra az alapszabály szövegre adott válaszát, jogi álláspontját, kiegészítve a Legfelsőbb Bíróság vonatkozó közzétett eseti döntéseivel és állásfoglalásaival. Azt találtuk, hogy az egyesületek nyilvántartásba vételével kapcsolatos gyakorlat távolról sem egységes. A megvizsgált több mint harminc szempont szerint alig két-három esetben fejeztek ki többségükben legalább hasonló álláspontot; a többi esetben pedig a bíróságok végzéseinek a tartalma jószerivel esetleges volt. (Összefoglaló statisztikát az Előszó 1. ábráján olvashatunk.)

A bírósági gyakorlat ilyen mértékű szóródásának nyilvánvalóan megvannak a maga törvényszerű okai. Ezek lehetnek: a szabályozás sajátosságai, változásainak nehezen követhető és nem is mindig egyértelműen pozitív irányai, a bírósági szervezeti megoldások, az illetékes ügyészségek tevékenysége, a tapasztalatok hiánya és még sok más tényező. Meggyőződésünk, hogy ha az egyesülési jog érvényesítésével kapcsolatos eljárások az alapul fekvő alkotmányos jogosultság kibontásából származó, a joggyakorlat által kikristályosított alapelveken nyugodnának, akkor a bírósági gyakorlat érdemét tekintve inkább egy irányba haladhatna; ráadásul kifejezést nyerhetne a társadalmi szervezetek, a civil szektor hatékony működését igénylő egyértelmű politikai akarat is.

Az egyesületi jog megkettőződése

A társadalmi szervezetek és azon belül az egyesületek világa is az elmúlt 15 év hallatlan iramú fejlődése nyomán valóban nagyon színes, gazdag képet mutat. A differenciált szabályozásra ezért mindenképpen szükség van. Az Etv. és a Khtv. kettőssége azonban nem egy differenciált szabályozásról szól, hanem egy lényegében ugyanarra a szabályozási tárgyra vonatkozó, azonban szemléletében, megoldási módjaiban egymással szöges ellentétben lévő két jogszabály együttlétézéséről.

Ha áttekintjük a Nonprofit jogi kézikönyv (Dr. Bíró Endre et al. KJK Kerszöv, Budapest, 2002) III.1.1. fejezetében szereplő összehasonlító táblázatot a közhasznú és a nem közhasznú társadalmi szervezetek kedvezményeiről, azt találjuk, hogy a szerzők által rendkívül alapos kutatómunkával feltárt 29 kedvezményből a nem közhasznú szervezetek mindössze 8 esetben részesedhetnek. A helyzet ennél sokkal súlyosabb, ha a szervezetek számára alapvető fontosságú támogatásokhoz való hozzáférést biztosító jogszabályi rendelkezéseket tekintjük, mert azok a nem közhasznú szervezeteket teljesen kirekesztik a támogatásra érdemes körből.

Ennek megfelelően a nem közhasznú működési formát lényegében csak azok a helyi szintű kisközösségek, baráti körök engedhetik meg maguknak, amelyek különösebb befektetést, ráfordítást igénylő célokat meg sem fogalmaznak. Mihelyt azonban egy kis egyesület tényleges akciókba akar kezdeni, támogatókat akar szerezni, azonnal beleütközik a közhasznúság követelményébe és ezzel hatalmas bürokratikus terhet vesznek a nyakukba.

Ráadásul a Ksz. túlkontrolláló szabályozási stílusát a bírói gyakorlat differenciálatlanul vette át, tapasztalataink szerint az Etv.-ből fakadó célzottan egyszerű bejegyzési szabályok tekintetében is alkalmazza.

Természetesen, az EMLA elsődlegesen gyakorlati jogászaiból álló irodája nem vállalkozhat ezen alapelvek megfogalmazására, azonban annyit megtehet, hogy az egyes döntésekben megemlített, vagy legalábbis implicite benne rejlő alapelveket összegyűjti és első közelítésben jellemzi. Ezt a rendkívül nyers szerkezetet és megfogalmazást aztán – ha a fontosságukkal kapcsolatos nézeteinket osztják – a jogtudomány és a bírósági joggyakorlat vezető szakemberei továbbfejleszthetik majd.

1. A jogszabályszövegekből és a Legfelsőbb Bíróság döntéseiből leszűrhető elvek

a) Az egyesülési szabadság elve [Alkotmány 63. §]

Az, hogy a személyeknek joguk van az Alkotmánnyal összeegyeztethető céljaik elérése érdekében társadalmi szervezeteket ala-

pítani, a modern jog része, immár kétszáz éve. A civil szektorral kapcsolatos növekvő ismereteink alapján ma már egy lépéssel tovább kell haladnunk és ki kell mondanunk: a társadalmi szervezetek működése a társadalom számára hasznos, *aktívan támogatandó*, mivel keretet ad a civil kezdeményezéseknek, az állam hatékony működése szempontjából is egyre elengedhetlenebb önszerveződő társadalmi aktivitásnak.

Az egyesülési szabadság elvének jelenlegi megfogalmazása tehát a szabadidejüket, az energiájukat a közügyek előmozdítására áldozó állampolgárok törekvéseinek aktív támogatását is magába kell, hogy foglalja. A támogatás formái rendkívül széles körűek. Témánk szempontjából itt most csupán a bíróságok és az egyéb hatóságok azon kötelezettségére utalunk, ami szerint minden segítséget meg kell, adniuk ahhoz, hogy a társadalmi szervezetek megalakulása során a leghatékonyabb struktúrát és működési modellt alakíthassák ki, mégpedig úgy, hogy a jogszabályokban és a joggyakorlatban rendelkezésre álló megoldásokat a lehető legnagyobb szabadsággal alakíthassák a saját igényeikhez.

Az egyesülési szabadság elvének vagy másképpen, az elv gyakorlati megvalósulásának tehát mindenképpen eleme kell, hogy legyen majd egy olyan bírósági szemlélet, amely szerint: amit nem tilt a jogszabály, azt a nyilvántartásba vevő bíróságoknak és a társadalmi szervezeteket ellenőrző hatóságoknak sem szabad megtiltani (ahogyan azt jelenleg pl. a távszavazással kapcsolatos legfelsőbb bírósági és néhány megyei bírósági gyakorlat teszi).

b) Az önkormányzatiság, az egyesületi autonómia elve [Ptk. 61. §; Etv. 3. § (1)]

Az egyesülési szabadságból eredeztethető alapelv, amelynek világos megfogalmazására és következetes érvényesítésére – a jelen tanulmány tapasztalataiból kiindulva – bizony nagy szüksége lenne a hazai joggyakorlatnak. Elsősorban az egyesületeket szinte gúzsba kötő részletes, terjedelmes, kazuisztikus követelményekre gondolunk, amelyeket a bejegyző bíróságok az alapszabályok tartalmával szemben fogalmaztak meg. Nagyon helyesen mutat rá a Legfelsőbb Bíróság Közigazgatási Kollégiumának 2004-ben megfogalmazott véleménye arra, hogy a jelenlegi bírósági gyakorlat a nyilvántartásba vétel kapcsán már előre megpróbálja a társadalmi szervezetek későbbi törvényes működését is minden lehetséges eszközzel biztosítani, figyelmen kívül hagyva azt, hogy a törvényes működés ellenőrzésének és kikényszerítésének is megvannak a maguk eljárási garanciái. A Legfelsőbb Bíróság ezzel rámutat arra a nagyon lényeges szemléleti kérdésre, hogy a bejegyzés idején nem szabad eleve fel-

tételezni, hogy a megalakult társadalmi szervezetek nem teszik meg majd az összes szükséges intézkedést avégett, hogy a működésük a jogszabályi feltételeknek megfeleljen.

*A Legfelsőbb Bíróság ebben a szellemben eseti döntésében kimondja: „A társadalmi szervezet maga határozza meg a működés rendjét és e szabályok érvényesítésének biztosítékait.” (BH.1993.54.). Hasonlóképpen szól egy későbbi, a BH.2001.346. szám alatt közzétett döntés: „Az Etv.-ben meghatározott törvényi feltételek teljesítése mellett a társadalmi szervezet tagjai maguk határozzák meg az egyesület célkitűzéseit, ezek megvalósításához a törvény keretei között szabadon választják meg a számukra legalkalmasabb szervezetet, és határozzák meg az egyesület tagjainak jogait és kötelezettségeit. **A törvény kizáró rendelkezésének hiányában nem tekinthető jogszabályellenesnek a kérelmező társadalmi szervezetnek az alapító tagokra vonatkozó rendelkezése.**” (Kiemelés tőlünk.)*

c) A demokratikus működés elve [Etv. 6. § (1)]

Az egyesületi szabadság és autonómia elveit nem adják ingyen. A társadalmi szervezeteknek maguknak is meg kell felelniük egy bizonyos demokratikus követelményrendszernek. Csakhogy követelményrendszer nem azonos a jelenlegi szabályozás és joggyakorlat aprólékos, mindenre kiterjedő reguláival, hanem szintén alapvető szintű általánosságban mozog.

A demokratikus működés elvének meg kell nyilvánulnia a tagok jogainak a szabályozásában, az egyesület vezető szerveinek az eljárásrendjében, a kisebbségvédelmi intézkedésekben és az információáramlásra vonatkozó szabályokban. Rá kell mutatnunk ugyanakkor arra, hogy az alapelv léte helyes értelmezésben inkább lehetővé teszi a rövidebb, utaló jellegű alapszabályi megfogalmazásokat, mintsem egy bizalmatlanságon alapuló, az alapelv figyelmen kívül hagyására irányuló szándékot eleve feltételező túlszabályozást.

Véleményünk szerint a Ptk. 61. § és az Etv. 3. § (1) bekezdésének azon kitétele, miszerint az egyesület „*céljának elérésére szervezi tagjai tevékenységét*” ugyancsak a demokratikus működés alapelvének megfogalmazása, ami az alapszabályra vonatkoztatva azt jelenti: az egyesület felépítését és működését úgy kell meghatározni, hogy az egyesület ne csupán néhány vezető tisztségviselő tevékenységére épüljön. Olyan mechanizmusokat kell beépíteni, amelyek biztosítják, hogy a tagok a döntésekben és azok végrehajtásában egyaránt aktívan részt vesznek. A tagok ezen aktivitása különbözteti meg leginkább az egyesületet az egyéb civil szervezeti formáktól és a jogi személyek más csoportjaitól.

A tagok aktivitása, mint a Ptk. által meghatározott központi fogalmi elem, természetesen, jelentős kihat az alapszabályban a tagok jogállásának a megfogalmazására, illetőleg végső soron a tagsági jogállás alapvető feltételét képezi. Egyszerűbben: aki nem akar vagy nem képes az egyesületi célok megvalósítására vonatkozó döntésekben és azok végrehajtásában részt venni, annak a tagsági viszonyát záros határidőn belül meg kell szüntetni. A nagyszámú passzív tag nehezeke biztos jele egy egyesület antidemokratikus működésének; fékezi annak a hatékonyságát, aláássa a legitimitását. Ezért már az alapszabály megalkotásakor küzdeni kell e jelenség ellen.

d) Az önkéntesség elve [Ptk. 61. §, Etv. 3. § (1)]

Az önkéntesség elve a demokratikus működés elvének speciális esete. Számos közzétett legfelsőbb bírósági döntés fogalmazza meg azt, hogy az egyesülési jog gyakorlása során az önkéntesség elve sérül, ha az alapszabály a vezetőség jóváhagyásától, döntésétől teszi függővé a tag kilépési szándékának a realizálását. Természetesen, az önkéntesség elve ennél szélesebb körű; tiltja az egyesületi tagok cselekvési szabadságának bármiféle olyan korlátozását is, amely nem szükségszerű velejárója a tagok által önként vállalt együttműködésnek, szervezeti fegyelemnek.

e) A teljes körű nyilvánosság elve [Kszt. 7. § (3)]

A társadalmi szervezetekkel szemben megfogalmazott társadalmi, jogalkotói elvárások másik nagy csoportja a társadalmi szervezet és annak társadalmi környezete közötti információáramlásra vonatkozik. Azok az egyesületek, amelyek a jó kormányzás elve alapján a kormányzattól elvárják az áttekinthetőséget és az elszámoltathatóságot, maguk is kötelesek ezeket a követelményeket a saját szervezeti felépítésükben és működésükben érvényesíteni.

2. Az alsóbb fokú bíróságok gyakorlatából leszűrhető elvek

A megyei bíróságok gyakorlatából leszűrhető elvek, természetesen, egy másik általánossági szintet képviselnek; ezek inkább már a megfelelő gyakorlati működés, a hatékonyság biztosítását szolgáló konkrét kívánalmak gyűjtő fogalmi.

a) A valódiság elve

A jelen tanulmány összeállítása során, a nyilvántartást vezető bíróságok részéről is tapasztalhattuk, hogy igen nehezen tolerálnak

jogi fikciókat a bejegyző végzésben és az alapító okiratokban. Példának okáért az egyik megyei bíróság pusztán a levelezési cím megadásából azt a következtetést vonta le, hogy az egyesület tevékenységének nem a székhely az igazi (vagy egyetlen) központja, ezért a levelezési cím tudomásul vételét (nem csak a nyilvántartásba vételét vagy az alapító okiratban történő szerepeltetését) elvi okokból tagadta meg. A konkrét példa talán vitatható, azonban azt a bejegyzésekkel foglalkozó gyakorlati szakemberek minden bizonnyal megerősíthetik, hogy a bíróságok körében az alapítói szándék valódisága erős követelmény; ennek ellenőrzése és kikényszerítése érdekében készek hathatós intézkedéseket is tenni.

b) Méltányosság, az alapítók akaratának érvényesülése elve

Sajnos, manapság talán nem eléggé gyakran tapasztalhatjuk, hogy a nyilvántartásba vételi eljárás során a bíróságok mindent megtennének, hogy az alapítók a lehető legmegfelelőbb formában és a lehető legkisebb külső kényszernek alávetve mihamarább elkezdhesék a működésüket a köz érdekében. Akadnak ugyanakkor követendő példák. Az egyik megyei bíróság például észlelte, hogy a kérelem nem felelt meg a teljes bizonyító erejű magánokirat kellékeinek; viszont az alapszabályt a képviselő már így írta alá, ezért a kérelem újbóli beadásának elrendelésétől eltekintett. Ide sorolhatnánk még azokat az eseteket is, ahol a bíróságok – mintegy szolgáltató szerepet vállalva, az akár sok száz már nyilvántartásba vett szervezet tapasztalatait felhasználva – valódi tanácsokat adnak az alapítóknak, amelyek jobban megvalósíthatják majd a céljaikat. Megjegyezzük ugyanakkor, hogy a méltányosságnak és a megengedő jellegű végzés elemeinek a megfelelő jogi háttér hiánya – egyebek között éppen az alapelvek megfogalmazásának az elmaradása – nagyon szigorú korlátokat szab.

V. Javaslatok

Bár a jelen tanulmány megelőző fejezeteiben számos ellentmondásra, visszásságra mutattunk rá az egyesületek nyilvántartásba vételével kapcsolatos bírósági gyakorlatban, meggyőződésünk, hogy ezek többsége szórványos, egyedi eset, külön intézkedést nem igényel. Van ugyanakkor néhány olyan kérdés, amelyben az egységes bírói gyakorlat hiánya akadályozza az egyesületek alapítását és hatékony működését.

1. Az egyesületi jog alapelveinek kimunkálása és érvényesítése

Fordítsanak célzott és kiemelt figyelmet a bírói gyakorlat irányítói (őket követően pedig majd a jogalkalmazók is) az egyesületi jog alapelveinek a feltárására, szabatos megfogalmazására és átfogó gyakorlati alkalmazására az egyes konkrét kérdésekben.

2. Általános eljárási kérdések

a) A nyilvántartást vezető bíróságok ne követeljék meg a jogszabályok (az Etv. és a Khtv. rendelkezéseinek) megismétlését az alapszabályban.

b) A teljes bizonyító erejű magánokirati alakiságokat csak a nyilvántartásba vételi kérelemre nézve követeljék meg, a kérelem mellékleteire ne.

3. Név, székhely, célkitűzések

a) Egységesítsék a bírói gyakorlatot a helységek nevét is tartalmazó egyesület nevekkal kapcsolatosan.

b) Egységesítsék a bírói gyakorlatot a székhelyhasználat igazolása és a levelezési cím kérdéseiben. Ennek kapcsán javasoljuk, hogy például legyen elfogadható az olyan székhely, amely nem teljes mértékben képezi az egyesület tevékenységének a központját. A kisebb, szegényebb szervezetek nem engedhetik meg maguknak, hogy irodát béreljenek; viszont nem feltétlenül várhatják már el valamelyik tagjuktól, hogy a saját lakását biztosítsa erre a célra. Az ilyen esetekben az a gyakorlat alakult ki, hogy nagyobb társadalmi szervezetek, civil szolgáltató központok biztosítják azt a lehetőséget, hogy a kisebb szervezet az irodájukat székhelyként jelölje meg. Ezt a gyakorlatot – véleményünk szerint – általánosan elfogadhatónak lehetne nyilvánítani.

4. A tagok és a vezető testületek jogállása; kapcsolódó eljárási kérdések

a) Egységesítsék a bírói gyakorlatot a tagok státusára vonatkozó különböző kérdésekben a demokratikus működés és az egyesületi autonómia elveinek együttes figyelembe vételével. Ennek megfelelően a tagok felvétele vagy nem felvétele kérdését inkább az egyesületi

autonómia területére kell sorolni. A már tagi státussal rendelkezők jogainak védelmére pedig elegendők a meglévő jogi garanciák; szükségtelen az egyesületektől e kérdés túlszabályozását megkövetelni.

b) Egységesítsék a kiskorú tagokra vonatkozó bírói gyakorlatot a személyhez fűződő jogok és a vagyoni jogok megkülönböztetése alapján.

c) Hozzák összhangba a vezető testületek és tisztségviselők megválasztására és visszahívására vonatkozó bírósági gyakorlatot az egyesületi autonómia alapelvével.

d) Ne követeljék meg a nyilvántartást vezető bíróságok a felügyelő bizottságokra vonatkozó külön nyilatkozatokat azokban az esetekben, amikor az alapítók úgy látják, hogy az induló egyesület bevétele az 5 millió forintot nem fogja meghaladni.

e) Fogadja el és támogassa a bírói gyakorlat az elektronikus kommunikáció térhódítását azzal a megkötéssel, hogy az ezzel kapcsolatos döntéshozatali megoldások nem csökkenthetik az eljárások nyilvánosságát.

5. Gazdálkodás, nyilvánosság

a) Ne írjon elő a nyilvántartást vezető bíróság az egyesületi élet külső és belső nyilvánosságával kapcsolatosan olyan megoldásokat, amelyek fölösleges és jelentős költségnövekedést eredményeznek (pl.: papír alapú sajtótermékek igénybevétele).

b) Különböztesse meg a bírói gyakorlat az egyesületek aktív és passzív információs kötelezettségeit, fogadja el, hogy az aktív információterjesztés kivételes eset, egyébként pedig a szükséges információt elegendő az érdeklődők rendelkezésére bocsátani.

A) melléklet– A bírósági végzések fontos tartalmi elemei

I. Általános eljárási kérdések

1. Hiánypótlás vagy ismételt kérelem előírása

Baranya megye: Hiánypótlás.

Bács-Kiskun megye: Ismételt kérelem előírása.

Békés megye: Hiánypótlás.

Borsod-Abaúj-Zemplén megye: Azonnal elutasító végzést hozott azzal, hogy nem állapítható meg, hogy volt-e szavazatszám-láló bizottság. Enélkül viszont a titkos szavazás technikailag nem bonyolítható le. Így aggályos, hogy a tisztségviselők megválasztása törvényes volt-e. Ez olyan súlyos eljárási hibának minősül, ami hiánypótlási eljárásban nem orvosolható, ezért új közgyűlés tartása szükséges.

Csongrád megye: Hiánypótlás.

Fejér megye: Hiánypótlás.

Főváros: Ismételt kérelem előírása.

Győr-Moson-Sopron megye: Hiánypótlás.

Hajdú-Bihar megye: Hiánypótlás.

Heves megye: Hiánypótlás.

Jász-Nagykun-Szolnok megye: Hiánypótlás.

Komárom-Esztergom megye: Nem peres eljárásban hiánypótlást rendel el. Nem teljesítés esetén az Etv. 15. § (3) és a KK I–III jogértelmezése alapján mind a nyilvántartásba vétel, mind a közhasznú szervezeti jogállás megállapítása iránti kérelem tárgyában elutasító végzést fog hozni.

Nógrád megye: Hiánypótlás.

Pest megye: Hiánypótlás azzal, hogy ha 45 nap alatt egységes szervezetben beadja az alapszabályt, a bíróság úgy fogja tekinteni, mintha eredetileg is helyesen adták volna be.

Somogy megye: Hiánypótlás.

Szabolcs-Szatmár-Bereg megye: Hiánypótlás.

Tolna megye: Hiánypótlás.

Vas megye: Hiánypótlás.

Veszprém megye: Hiánypótlás.

Zala megye: Hiánypótlás.

2. Jogszabályszovegek szerepeltetése az alapszabályban

Baranya megye: A szabályokat konkrétan be kell emelni az okiratba [a Kszt. 8. § (1), 9. § (1) és (2) bek. szövegét].

Bács-Kiskun megye: Idézzé a Kszt. 8. § (1), felügyelő szerv felállítása esetén a (2)-t is, továbbá a 9. §-t is. (közvetve kéri a megszűnésre és a vezető tisztségviselőkre vonatkozó jogszabály szövegek megismétlését is).

Békés megye: Nem elég utalni a Kszt. 8. és 9. §-ra, az alapszabálynak tartalmaznia kell e jogszabályhelyek szövegét is.

Borsod-Abaúj-Zemplén megye: Mivel a Kszt. 7. § (2) bekezdés alapján a több tagból álló legfőbb szerv esetén a közhasznú szervezet létesítő okiratának tartalmaznia kell a közhasznú szervezet vezető tisztségviselőinek összeférhetetlenségére vonatkozó szabályokat. Erre tekintettel nem elég az arra történő utalás, hanem annak jogszabályi szövegét is bele kell foglalni az alapszabályba.

Fejér megye: A Kszt. 26. § c) pont alpontjait is pontos hivatkozásként be kell idézni. Szó szerint rögzítse a Kszt. 8. § (1) és 9. §-ban foglalt összeférhetlenségi szabályokat, nem elegendő csupán a törvényhelyre utalni.

Főváros: Minden hivatkozott jogszabályt idézni kell.

Hajdú-Bihar megye: Nem elég utalni a Kszt. 8. és 9. §-ra, az alapszabálynak tartalmaznia kell e jogszabályhelyek szövegét is.

Jász-Nagykun-Szolnok megye: A Kszt. 26. § c) pont alpontjait is pontos hivatkozásként be kell idézni. Szó szerint rögzítse a Kszt. 8. § (1) és 9. §-ban foglalt összeférhetlenségi szabályokat, nem elegendő csupán a törvényhelyre utalni.

Komárom-Esztergom megye: Ua., mint előbbiek és még új pontként be kell iktatni az Etv. 10. §-ban szereplő jogorvoslati lehetőség részletes ismertetését, ideértve azt is, hogy a határozat bíróság előtti megtámadása a határozat végrehajtását nem gátolja, a bíróság azonban indokolt esetben a végrehajtást felfüggeszti [Etv. 16. § (1) bek., BH 92/1998.]

Előírja még a Kszt. 4. § (1) és 14–17. §-ában előírt rendelkezések maradéktalan beiktatását az alapszabályba, a 12–13. §.

Az alapszabályba be kell iktatni a törvényességi felügyeletre vonatkozó szabályt az Etv. 14. § (1) bekezdés szerint a Kszt. 21. §-ának megfelelő kiegészítéssel.

Ugyancsak ki kell egészíteni az alapszabályt az Et. 18. és 21. § rendelkezéseivel.

Nógrád megye: Etv. 8. §-ra és az összeférhetetlenségre való kifejezett utalás hiányzik.

Pest megye: A Kht. 8. §-ban foglalt összeférhetetlenségi szabályt az alapszabálynak tartalmaznia kell.

Somogy megye: Az alapszabályba emeljék be a Kszt. 8. § (1) és a 9. § (1)–(2) rendelkezéseit.

Szabolcs-Szatmár-Bereg megye: Kszt. 8. § (1), 9. § (1) és 14. § (4).

Tolna megye: Jelölje meg a Kszt. 26. § c) 1–22 pontok közül azon tevékenységeket, ezek számát is feltüntetve, amelyeket az egyesület végezni kíván.

Zala megye: Az alapszabály az összeférhetetlenségi szabályoknál kiírva kell, hogy tartalmazza a Kszt. 8. § (1), 9. § (1) és (2) bekezdés szövegét az ítéltábla gyakorlata szerint.

3. Külön döntés a tagdíjról

Bács-Kiskun megye: Rendelkezzék az alapszabály az évi tagdíj összegéről.

Békés megye: Közvetve külön döntést ír elő.

Borsod-Abaúj-Zemplén megye: Az alapszabályban rendelkezzenek a tagdíjról.

Főváros: Új jegyzőkönyv a tagdíj elfogadásával.

Győr-Moson-Sopron megye: A megállapított tagdíjat vagy az alapszabálynak vagy a közgyűlési jegyzőkönyvnek tartalmaznia kell.

Komárom-Esztergom megye: A hiánypótlással kapcsolatban összehívandó közgyűlésen meg kell határozni a 2005. évi tagdíj személyenkénti mértékét, azzal együtt, hogy az alapszabály szerint a tagdíj összegének évente történő meghatározása a vezetőség hatáskörébe tartozik, ez ugyanis nem elegendő a KK 1. állásfoglalás I. fejezete miatt, ami szerint a bíróságnak vizsgálni kell, hogy az egyesület a működéshez szükséges vagyonnal rendelkezik-e.

4. Elfogadó nyilatkozatok

Baranya megye: A R. II. d)-nek megfelelő tartalommal (állampolgárság, közügyek), ill. a közhasznúság miatt Kszt. 9. § (1) és (2) is

Bács-Kiskun megye: A tisztségviselők kifejezetten az Etv. 8. §-ban és a Ksz. 9. § (1) bekezdésben foglaltakról nyilatkozzanak.

Békés megye: A vezetőség tagjainak teljes bizonyító erejű magánokiratba foglalt nyilatkozatát állampolgárságukról, valamint arról, hogy nincsenek eltiltva a közügyek gyakorlásától.

Borsod-Abaúj-Zemplén megye: A vezetőség tagjainak teljes bizonyító erejű magánokiratba foglalt nyilatkozatát állampolgárságukról, valamint arról, hogy nincsenek eltiltva a közügyek gyakorlásától.

Csongrád megye: A tisztségviselők nyilatkozata hiányos (mind a három feltételt külön kéri és az okirati formát is).

Fejér megye: Az Ét. 8. § (1) és a Kszt. 9. §-ban foglaltakról és arról, hogy a Kszt. 8. § (1) ben foglalt összeférhetlenségi szabályokat ismeri és tudomásul veszi.

Főváros: Tisztségelfogadó nyilatkozat megküldött minta alapján.

Győr-Moson-Sopron megye: A Pp. 196. §-ban meghatározottak irányadók. Nyilatkozni kell az állampolgárságra és a Kszt. 9. § (1)-re is.

Hajdú-Bihar megye: Az elnök elfogadó nyilatkozata feleljen meg a Pp. 196. §-nak, amit a 105/1952. (XII. 28.) MT rendelet 13. § (3) bekezdése alapján alkalmazandó Pp. 93. § (3) bekezdés II. fordulata miatt kell használni.

Heves megye: Magyar állampolgárok és nincsenek eltiltva a közügyek gyakorlásától és nem áll fenn velük szemben a Kszt. 9. § (1) bekezdésben meghatározott kizáró ok. Nem szükséges külön okiratban nyilatkozniuk, elegendő, ha egy okiratban nyilatkoznak a fentiekről és azt mindannyian aláírják.(!)

Jász-Nagykun-Szolnok megye: A tisztségviselők nyilatkozata hiányos (mind a három feltételt külön kéri és az okirati formát is).

Komárom-Esztergom megye: Feladatvállaló és elfogadó nyilatkozatát. Azzal, hogy milyen időtartamra vállalta. Az Etv. 8. § (1) és a Kszt. 9. § (1)–(2) bekezdés tartalmáról is nyilatkozni kell.

Pest megye: A vezetőségi tagok elfogadó nyilatkozatainak tartalmaznia kell a magyar állampolgárságra vonatkozó kijelentést, továbbá azt, hogy a személy nincs eltiltva a közügyek gyakorlásától, végül pedig a Kht. 9. §-ban foglalt összeférhetlenség hiányáról.

Szabolcs-Szatmár-Bereg megye: Minden tisztviselő esetében csatolják be az elfogadó nyilatkozatot, amely tartalmazza, hogy az elfogadó magyar állampolgár és a közügyek gyakorlásától nincs eltiltva.

Tolna megye: Az elnök elfogadó nyilatkozatát két tanú által aláírt hiteles magánokiratba foglaltan kell a bíróságra ismételtén becsatolni.

Vas megye: A nyilatkozatokat ki kell egészíteni.

Zala megye: Kszt. 8. § (1) és 9. § (1) bekezdés.

5. Okirati alakítás előírása

Baranya megye: Teljes bizonyító erejű magánokirat a Pp. 93. § (3) miatt az összes beadványra.

Győr-Moson-Sopron megye: Beidézi a Pp. 196. § a)–f) pontját és észrevételezi, hogy a kérelem nem felelt meg ennek, csak az alapszabály képviselői aláírása, erre tekintettel azonban a kérelem ismételt beadásának elrendelésétől eltekint.

6. A megalakulás kimondása

Bács-Kiskun megye: „Az Etv. 3. § (4) bek.-nek megfelelően kifejezetten mondják ki a társadalmi szervezet megalakítását, ne csupán létrehozására vonatkozó szándékukat jelentsék ki”

Győr-Moson-Sopron megye: Ha a megismételt közgyűlésen az alapítói kör módosul, akkor nem lehet szó az alapító okirat módosításáról, hanem új alapító okiratot kell elfogadni és újból meg kell választani a vezető tisztségviselőket is.

7. Rendelkezés a megszűnésről

Bács-Kiskun megye: Az alapszabály rendelkezze a megszűnésről az Etv. 20. § és a Ptk. 63. §-ban foglaltaknak megfelelően.

8. Az alapszabály 4.2.6.f. és a 3.6. pontjainak ellentmondása

Baranya megye: Észrevételezte.

Bács-Kiskun megye: Észrevételezte.

Nógrád megye: Észrevételezte.

9. A vezető szerv hibás meghatározása, hatásköri anomáliák

Fejér megye: Észrevételezte.

Vas megye: Megállapítja, hogy a kérelem nem a jogosulttól származik. A nyilvántartásba vételre irányuló kérelmet a titkár nyújtotta be, jöllehet az alapszabály szerint az elnök képviseli a szervezetet. A 2001. évi CVI. tv. 1. § alapján a nyilvántartásba vételre irányuló kérelmet a társadalmi szervezet képviselőjére jogosult személy köteles benyújtani.

10. A közhasznúsági jelentés nyilvánosságra hozatalával kapcsolatos hiányosság

Bács-Kiskun megye: Észrevételezte.

Szabolcs-Szatmár-Bereg megye: Észrevételezte.

II. Név, székhely, célkitűzések

1. Névszabatosság, névvalódiság, névkizárólagosság

Bács-Kiskun megye: A KK. 1. II. alapján nyilatkozzon arról, hogy a névben a NOSZA rövidítés mire utal.

Főváros: Nem szerepelhet a közhasznú a névben.

Komárom-Esztergom megye: Értelmezni kell a NOSZA kifejezést, hogy minek a rövidítése, vagy milyen mozaikszó. Nem lehet a név megtévesztő, meg kell felelni a névalkotás nyelvi és társadalmi követelményeinek és azonosításra is alkalmasnak kell lennie (Etv. 7. § (1), KK 1 II. fejezet, és BH 2000/84.

A névkizárólagosságot ellenőrizte az OIT Hivatalánál vezetett országos nyilvántartásban a 6/89-es 3. § (1) bekezdés alapján.

Nógrád megye: A jelenléti ív szerint Budapesten, budapestiek hozták létre az egyesületet, levelezési címként pesti címet megjelölve. Ennek alapján felhívja a kérelmezőt, hogy nyilatkozzon, hol kívánja kifejezni a tevékenységét, tekintettel arra, hogy a célkitűzései sem Nógrád megyére specifikusak. Ennek alapján a címben szereplő Nógrád megyei kifejezés megtévesztésre alkalmas, ami a névvalódiság követelményével szemben áll.

A névszabatosságnak sem felel meg a név, mivel hosszú és nehezen megjegyezhető, a rövidítés pedig felesleges ismétlésnek látszik.

Tolna megye: Nem szerepelhet az egyesület nevében a közhasznú kifejezés mindaddig, amíg a bíróság nyilvántartásba nem veszi.

2. Névhasználati engedély

Főváros: Csatoljon névhasználati engedélyt.

3. Székhelyhasználat jogcíme

Baranya megye: Etv. 15. § (1) és R. II. e) pontja alapján, tulajdonosok teljes bizonyító erejű magánokirattal.

Bács-Kiskun megye: Hozzájáruló nyilatkozat tulajdonostól, haszonélvezőtől vagy egyéb jogcímet igazoló okirat másolatát, továbbá nem hiteles tulajdonilap-másolatot.

Békés megye: Csatolja be az egyesület székhelyhasználati jogcímét igazoló okiratot (pl.: bérleti szerződés, tulajdonos nyilatkozata szívésségi használatról stb.)

Borsod-Abaúj-Zemplén megye: A székhelyként feltüntetett ingatlan tulajdonosának teljes bizonyító erejű magánokiratba foglalt nyilatkozatot kell tennie a székhelykénti használatához való hozzájárulásáról.

Csongrád megye: Csatolja a székhelyhasználat jogcímét igazoló okiratot (pl. tulajdoni lapot, bérleti szerződést, tulajdonos hozzájáruló nyilatkozatát stb.)

Fejér megye: Csatolja a székhelyhasználat jogcímét igazoló okiratot (tulajdonosi nyilatkozat, bérleti szerződés vagy egyéb megállapodás).

Győr-Moson-Sopron megye: Pp. 196. § formában a tulajdonos(ok) hozzájárulását kell becsatolni ahhoz, hogy a nyilatkozatban szereplő címet az egyesület székhelyként használja.

Hajdú-Bihar megye: Csatolja a székhelyhasználat jogcímét igazoló okirat másolatát és a székhelyként használni kívánt ingatlan 30 napnál nem régebbi tulajdoni lap másolatát a 6/89-es 2. sz. melléklet e) pontja alapján.

Heves megye: A 6/89-es 1. § (3) bek. és 2. sz. melléklet e) alapján csatolja a székhelyként megjelölt ingatlan tulajdonosának vagy kezelőjének azon nyilatkozatát, amelyben kijelenti, hogy hozzájárul ahhoz, hogy az egyesület székhelyként megjelölhesse és használhassa az ingatlant.

Jász-Nagykun-Szolnok megye: Székhelyhasználat jogcímét igazoló okirat másolata.

Komárom-Esztergom megye: Székhelyhasználat jogcímét tanúsító igazolást csatoljanak, melyben meg kell jelölni, hogy ki, milyen arányban tulajdonosa az ingatlandnak, vannak-e egyéb jogosultjai, illetőleg, hogy a használatot milyen időtartamra, terjedelemben és feltételekkel biztosítja.

Nógrád megye: Csatolja a kérelemző a székhely használat jogcímét igazoló okirat másolatát.

Pest megye: Székhelyhasználati engedély csatolandó.

Szabolcs-Szatmár-Bereg megye: Csatoljon be a székhely használatának jogosságát igazoló okiratot (tulajdoni lap, tulajdonosi hozzájáruló nyilatkozat stb.).

Vas megye: A 6/89-es 2. m. e) pont alapján a kérelemhez csatolandó a székhelyhasználat jogcímét igazoló okirat másolata. A jogalkotó ezzel a rendelkezéssel azt kívánta elkerülni, hogy a fiktív székhellyel működő társadalmi szervezetek jöjjenek létre. Tulajdonosi nyilatkozat, bérleti szerződés, sőt annak tervezete is elegendő lehet. Abban az esetben azonban, ha a székhely céljára felajánlott ingatlan személyi tulajdonban van, a székhelyhasználat jogcímét igazoló nyilatkozathoz csatolni kell az ingatlan 3 hónapnál nem régebbi ingatlan-nyilvántartási tulajdoni lapját is.

Veszprém megye: Csatoljanak igazolást arra nézve, hogy ki az ingatlan tulajdonosa és hogy hozzájárul ahhoz, hogy a társadalmi szervezet a fenti címen kerüljön nyilvántartásba

Zala megye: Amennyiben az egyesület székhelye valamelyik tag lakóhelyén van, úgy az ő hozzájáruló nyilatkozatát az ingatlan székhelyként való használatához, amennyiben egyéb helyiségről van szó, úgy az ingatlan tulajdonosával, főbérletjével való megállapodást kell csatolni.

4. Levelezési cím

Baranya megye: Levelezési cím külön nem jegyezhető be, ha a székhelyen nem veszik át, nem jó a székhely.

Bács-Kiskun megye: „A bíróság tájékoztatja a kérelmezőt, hogy a levelezési cím nem nyilvántartási adat, annak feltüntetése az alapszabályban nem szükségképpen elem.”

5. Célkitűzések

Komárom-Esztergom megye: A közvetlen politikai tevékenység Kszt. 26. § d) pontjában foglalt értelmezését bele kell foglalni az alapszabályba.

Nógrád megye: Az egyesület célja túl általános, a valós cél abból nem állapítható meg. Szükséges ezért az egyesület célját pontosítani, megjelölve azt, hogy ténylegesen mit kíván vizsgálni és vizsgálatainak eredményeit milyen módon kívánja a civil szervezetek érdekében felhasználni.

Tolna megye: A célkitűzésekről szóló rendelkezéseket ki kell egészíteni azzal, hogy országgyűlési és helyi képviselőjelöltet nem állít és nem támogat.

Vas megye: A Kszt. 26. § d) pont definíciójának a beépítését is előírja.

III. Tagok, vezető testületek jogállása, kapcsolódó eljárási kérdések

1. Tagok jogai

Baranya megye: Tagok jogai Etv. 9. § szerint.

Bács-Kiskun megye: Tagok jogai Etv. 9. § szerint. Irrelevánsnak tartja azt a rendelkezést, hogy a magánszemély tagok egyéni cselekedeteit a politikai tevékenység tilalma nem érinti és ezért törölni rendeli.

Fejér megye: Tagok jogai Etv. 9. § szerint.

Főváros: Tagok jogai Etv. 9. § szerint.

Komárom-Esztergom megye: Az Et 2. § (1), 9. § a–c) pontjai, a 3/2005-ös jogegységi, ami az Alkotmány 47. § (2)-re tekintettel kötelező, továbbá a BH 522 és 576/93 és 95/1997.

Somogy megye: Szabályozzák le a tagok jogait.

2. Tag kizárása

Baranya megye: Hány napon belül fordulhat a tag a közgyűléshez? Tag kizárása esetén a tag is szavazhasson (!) a 6. § (1) demokratikus elvei alapján.

Bács-Kiskun megye: „az eljárás alá vont személy részére biztosítsa azt, hogy védekezését, ne álláspontját adhassa elő” (...)

Komárom-Esztergom megye: A felvétel elutasításának eseteit is szabályozni kell az ellene biztosított jogorvoslattal együtt az Etv. 10. § (1)–(2) bek.-kel és 16. §-sal összhangban.

A kizárás elleni közgyűlési jogorvoslat határidejét is szabályozni kell. Hasonlóképpen a tiszteletbeli cím megvonása esetére, figyelembe véve a BH 92/2001-et.

Somogy megye: Szabályozzák le, hogy a vezetőség tagfelvétel elutasító határozata ellen milyen jogorvoslatnak van helye. A kizárás esetén rögzítsék, hogy hány napon belül lehet fellebbezéssel élni és mikor szűnik meg a kizárt tag tagsági viszonya.

Vas megye: A demokratikus működés elvére figyelemmel a tag kizárására vonatkozó alapszabályi rendelkezésnek részletesnek kell lennie. Nemcsak azt kell meghatározni, hogy mi az a magatartás vagy mulasztás, ami a kizárás alapjául szolgálhat, hanem a kizárás eljárási rendjét is (kezdeményezés, értesítés, képviselő, meghallgatás, védekezés joga, határozat lehetséges tartalma, közlése, jogorvoslati kioktatás). (KGD 2004/4/58.)

3. Kiskorú tag

Komárom-Esztergom megye: Meg kell határozni, hogy az egyesületnek csak 18. évét betöltött felnőtt korú, teljesen cselekvőképes vagy kiskorú (cselekvőképtelen vagy korlátozottan cselekvőképes) magánszemély tagja lehet-e. Ha kiskorú is lehet tag, akkor ki kell egészíteni az alapszabályt azzal, hogy a belépéséhez, feladatvállalásához a törvényes képviselőjének a hozzájárulás is szükséges. (Ptk. 12. §, 12/A–D §, 13 § és 13/A–B §)

4. Vezető tisztségviselők felsorolása, jogállása

Bács-Kiskun megye: Rendelkezzék a vezető tisztségviselők felsorolásáról a Ksz. 26. § m) pontjára figyelemmel.

Komárom-Esztergom megye: A név és tisztség felsorolásával be kell írni az elnök, az elnökhelyettes, a titkár és a vezetőségi tag nevét, és ezt még az alapszabályban ki kell egészíteni az állampolgársággal és a közügyekkel kapcsolatos kitételekkel (BH 562/1998.)

A „szükség szerint” kifejezés félreértelmezhető; ezt helyettesíteni kell az „akadályoztatása esetén” kifejezéssel.

Szabolcs-Szatmár-Bereg megye: A Kszt.-ben szereplő összeférhetetlenségi szabályok idézése mellett legalább 1 egyediesített szabályt kell az alapszabályba behelyeznie. (?)

5. Visszahívhatóság

Baranya megye: Visszahívhatóságot részletesen szabályozzuk (esetei, jogorvoslati fórum és rend).

Bács-Kiskun megye: Szabályozza a visszahívás okait. (Etv. 6. §)

Komárom-Esztergom megye: Fel kell sorolni, hogy a vezetőség tisztségviselői, tagjai mely esetekben hívhatók vissza a közgyűlés által, illetőleg a 30 napon belüli keresetindítás lehetőségével ezekben az esetekben.

Vas megye: A vezetőségi tag visszahívására ugyanaz irányadó, mint a tag kizárására: a vezetőségi tag jogát súlyosan sértő aktus, amelynek részletes szabályozása elkerülhetetlen. (ld. ott)

6. Felügyelő szerv

Baranya megye: Nyilatkozni kell az alapszabályban arra nézve, hogy az egyesület várható bevétele az 5 millió forintot meghaladja-e.

Bács-Kiskun megye: Nyilatkozni kell az alapszabályban arra nézve, hogy az egyesület várható bevétele az 5 millió forintot meghaladja-e.

Csongrád megye: Csatolja az elnök nyilatkozatát, mely szerint az egyesület éves bevétele nem éri el az 5 millió forintot, ellenkező esetben felügyelő bizottság létrehozása kötelező.

Fejér megye: Alapszabályban kell nyilatkozni arról, hogy az egyesület éves bevétele várhatóan nem haladja meg az 5 millió forintot, de ha meghaladja, akkor felügyelő szervet hoz létre.

Főváros: Jelezni kell, hogy felügyelő szerv lesz-e.

Győr-Moson-Sopron megye: Mivel felügyelő szervet nem hoztak létre, az alapszabálynak tartalmaznia kell, hogy a szervezet éves bevétele nem haladja meg az 5 millió forintot.

Jász-Nagykun-Szolnok megye: Nyilatkozni kell, hogy az éves bevétel meghaladja-e az 5 millió forintot.

Komárom-Esztergom megye: Ki kell egészíteni az alapszabályt azzal, hogy az éves bevétele meghaladja-e az 5 millió forintot vagy sem, ha igen, úgy a vezetőségtől elkülönült felügyelő szervet kell létrehozni.

Nógrád megye: Nem hozott létre elkülönült ellenőrző szervet, ezért csatolja azon nyilatkozatát, mely szerint az egyesület éves bevétele feltehetőleg nem éri el az 5 millió forintot.

Szabolcs-Szatmár-Bereg megye: Nyilatkozni kell arról, hogy az éves bevétele az 5 millió forintot nem haladja meg.

7. Ülések előkészítése, határozatképesség

Bács-Kiskun megye: A kötelező időintervallum ne a megküldésre, hanem a kézbesítésre vonatkozzék.

Komárom-Esztergom megye: A „szavazásra jogosult tagok több, mint fele” kitélt ki kell egészíteni a pontosabb „50%+1 fő” kitéttel (figyelemmel a BH 36/2000-re).

Azt is ki kell mondani, hogy az elnöknek, az elnökhelyettesnek vagy a titkárnak jelen kell lennie a határozatképességhez.

8. Megismételt ülés

Bács-Kiskun megye: Tegye egyértelművé, hogy a határozatképtelenség miatt megismételt ülést új meghívóval kell összehívni, az az eredetivel azonos napon nem tartható. (Pkf. 20.042/2005.)

Győr-Moson-Sopron megye: A megismételt közgyűlés megtartására azonos napirend mellett, a megjelentek számától függetlenül akkor kerül sor, ha az erre vonatkozó figyelmeztetést és a megis-

mételt közgyűlés időpontját az (eredeti) meghívó tartalmazta és ez a lehetőség az alapszabályban is szerepel.

Jász-Nagykun-Szolnok megye: A megismételt közgyűlésre is csak előzetes írásbeli meghívó alapján kerülhet sor, amely tartalmazza a távolmaradás jogkövetkezményeit is.

Nógrád megye: Szabályozzák le, hogy a megismételt közgyűlés minősített többséghez kötött kérdésekben nem dönthet, hacsak nem határozatképes a fő szabály szerint is.

Vas megye: A jelenlevők számától független határozatképeség kivételes eset, egyébként viszont a demokratikus önkormányzat elvével ellentétes. Az elnökségi ülésre tehát ez a szabály semmiképpen sem terjeszthető ki. Az elnökségi összehívását mindaddig meg kell ismételni, amíg nem határozatképes; végső soron pedig a közgyűlés oldhatja meg a problémát új elnökségi tagok megválasztásával. (KGD 2004/4/58.)

9. Távszavazás, szavazás képviselő útján

Baranya megye: Elfogadja, de kéri a döntéshozatali szabályokat.

Bács-Kiskun megye: Rendelkezzék arról, hogy a jogi személy tagok képviselő útján gyakorolhatják szavazati jogaikat. (hiv: PKf. II. 20 91/2005)

Csak a ténylegesen jelen levő tag legyen figyelembe vehető a határozatképességnél, az írásbeli határozathozatal lehetőségét törölje.

Csongrád megye: Az Etv. 6. § (1) bekezdése nem teszi lehetővé, hogy a testületi szervek tagjaik tényleges jelenléte nélkül hozzanak határozatot. Az elektronikus vagy postai úton történő jelenlét és szavazás nem fogadható el megfelelő szabályozás hiányában, figyelemmel arra is, hogy a vezetőségi ülések nyilvánosak.

Győr-Moson-Sopron megye: Megjegyzi a bíróság, hogy a telekonferencia, videokonferencia vagy skype technikai eszközök helyett az e-mail vagy a fax. Mindenesetre ezekben az esetekben is a döntések meghozatala körülményeinek jkv.-ben való rögzítése, a szavazati arányok feltüntetése mellett egyéb, az alapszabályban is rögzített módokon kellő garanciát kell biztosítani a szervezet demokratikus, önkormányzati elven alapuló működésére és a tagok jogainak és kötelességeinek az érvényesülésére.

Jász-Nagykun-Szolnok megye: Tájékoztatja a kérelmezőt a LB Közig. Koll. 2004. dec. 6-i véleményéről, mely szerint erre vonatkozó speciális jogszabályi rendelkezés hiányában az elektronikus úton vagy postai küldemény útján történő jelenlét és szavazás nem fogadható el. Az Etv. 6. § (1) és 3. § (4) bek. (?) nem teszi lehetővé,

hogy a testületi szerv tagjai tényleges jelenléte nélkül hozzon határozatot.

Nógrád megye: Az erre vonatkozó speciális jogszabályi rendelkezés hiányában az elektronikusúton vagy postai küldemény útján történő jelenlét és szavazás nem fogadható el. Az Etv. Nem teszi lehetővé, hogy a testületi szervek a tagjaik tényleges jelenléte nélkül hozzanak határozatot.

Pest megye: Vezetőségi ülést személyes jelenlét nélkül nem lehet tartani; az erre vonatkozó rendelkezés törlendő.

10. Szavazategyenlőség, minősített többség

Baranya megye: A levezető elnök (elnök) dönt – antidemokratikus. Ehelyett javasolja (előírja), hogy a kérdést ismételt szavazásra kell bocsátani, ismételt szavazategyenlőség esetén a javaslatot elvetettnek kell tekinteni.

Bács-Kiskun megye: Sérti a demokratikus önkormányzatiság elvét, ezért ezt a rendelkezést törölni kell (!)

Komárom-Esztergom megye: Míg az egyesület megalakulásakor az alapító tagok egybehangzó nyilatkozatára van szükség (?), a módosításhoz már elegendő lehet a szavazásra jogosult tagok többsége, tehát az alapszabály elfogadásáról szóló (itt is többséget előíró) rendelkezést törölni kell.

11. Vezető testületek hatásköre

Komárom-Esztergom megye: Ki kell egészíteni a vezetőség hatáskörét a „mindazon feladatok, amelyek nem tartoznak a közgyűlés kizárólagos hatáskörébe” fordulattal.

Somogy megye: Ha egyszer az alapszabály (helyesen) úgy rendelkezik, hogy az egyesületet az elnök képviseli, törölni kell azt a rendelkezést, hogy az egyesület képviseleti teendőit a vezetőség látja el.

IV. Gazdálkodás, nyilvánosság

1. Szolgáltatások igénybe vétele kívülállóknak

Baranya megye: Kívülállók hogyan ismerhetik meg a szolgáltatásokat és hogyan részesedhetnek.

2. Induló vagyon, tagdíj

Bács-Kiskun megye: Rendelkezzék az alapszabály az évi tagdíj összegéről.

Békés megye: A közgyűlésnek határoznia kell a társadalmi szervezet induló vagyonáról, legalább a tagdíj mértékéről.

Borsod-Abaúj-Zemplén megye: Rendelkezni kell a tagdíj összegéről és esedékességéről.

Csongrád megye: A tagdíj mértékét meg kell határozni, mivel a bíróságnak vizsgálnia kell, hogy a társadalmi szervezet a működéséhez szükséges vagyonnal rendelkezik-e. [Etv. 2. § (4) bek.]

Főváros: Új jegyzőkönyv a tagdíj elfogadásával.

Győr-Moson-Sopron megye: Rendelkezni kell a tagdíj összegéről.

Nógrád megye: Az iratokból nem állapítható meg a tagok által fizetendő tagdíj összege.

Pest megye: Vagyoni alap nélkül egyesület nem működhet; tagdíj meghatározása szükséges.

Tolna megye: Megállapított tagdíj nélkül az egyesület bírósági nyilvántartásba nem vehető, figyelemmel a Ptk. 61. §-ában foglaltakra. Meg kell határozni az alapszabályban a tagdíj mértékét és fizetési módját.

Vas megye: Az egyesület nyilvántartásba vétele esetén jogi személlyé válik, amely részt vesz a civiljogi forgalomban; lehetnek követelései és lehetnek tartozásai, ami azt teszi szükségessé, hogy rendelkezzen a működéséhez szükséges bevételekkel, mindekelőtt megfelelő összegű tagdíjjal. Éppen ezért a közgyűlésnek a tagdíj összegéről döntést kellett volna hozni.

Zala megye: A KK 1. 1. pontja szerint a bíróságnak vizsgálnia kell a nyilvántartásba vétel során, hogy a társadalmi szervezet a működéshez szükséges vagyonnal rendelkezik-e. Erre tekintettel a kialakult bírói gyakorlat szerint az alapszabálynak tartalmaznia kell a tagdíj mértékére, megfizetésének a módjára és a határidejére vonatkozó rendelkezéseket.

3. Határozatok közlése

Baranya megye: Szabályozni kell a határidejét is.

Somogy megye: Szabályozzák le azt is, hogy a titkár hány napon belül közli a vezető szervek döntéseit az érintettekkel.

4. A nyilvánosság elérésének technikai eszközei

Csongrád megye: A nyilvánosságra nagyobb hangsúlyt kell fektetni. Az internet ma még nem érhető el mindenki számára, ezért a tájékoztatásra igénybe lehet venni pl. szórólapot, helyi médiát, falújságot stb.

Főváros: Rögzíteni kell, hogy a vezetőség döntéseit interneten.

Győr-Moson-Sopron megye: Az egyesület működésének, szolgáltatásai igénybevétele módjának és a beszámolónak a nyilvánosság felé történő közlésének a bírói gyakorlat szerint nem elegendő az interneten való tájékoztatás, emellett egyéb módszert (pl.: a székhelyen történő kifüggesztést) is alkalmazni kell.

Pest megye: Az éves beszámoló nyilvánosságra hozatalát csak létező honlap megjelölése mellett lehet elfogadni, egyébként a helyi sajtó megjelölése szükséges.

5. Nyilvánosság korlátai

Baranya megye: Csak személyiségi jogok védelme és titokvédelem.

6. A nyilvános információ terjedelme

Csongrád megye: A közgyűlés és a vezetőség üléseinek időpontjáról, napirendjéről és a hozott határozatokról is tájékoztatni kell a nyilvánosságot.

A) melléklet – A bírósági végzések fontos tartalmi elemei

B) melléklet – Bővebb idézetek a hivatkozott eseti döntésekből

1. Jogszabálysövegek szerepeltetése az alapszabályban

BH.2001.499. „A társadalmi szervezet tevékenységére az Etv. rendelkezései kötelezően irányadóak akkor is, ha az Etv.-nek nem minden rendelkezését ismétlik meg alapszabályi rendelkezésként is. A 8. § (1) bekezdése az alapszabályban történő megismétlés nélkül is kötelező érvénnyel befolyásolja a társadalmi szervezet működését.”

EBH.1999.158. „Az alapszabály továbbá nem szabályozza a közgyűlés kizárólagos hatáskörébe utalt azon feladatokat, melyeket a Tv. 19. § (2) bekezdése és az Etv. 12. §-a kötelezően a közgyűlés hatáskörébe utal, továbbá az Etv. 12. § (2) bekezdésében adott törvényi felhatalmazás alapján más szerv hatáskörébe sem utalja az éves beszámoló és a költségvetés elfogadását. Így nem rendezi az alapszabály, hogy a közgyűlés kizárólagos hatáskörébe tartozik az alapszabály megállapítása, módosítása, a költségvetés meghatározása, a beszámoló elfogadása, az egyesület más egyesülettel való egyesülésének, feloszlásának elhatározása, az éves közhasznúsági jelentés elfogadása.”

KGD.101. (2001. április) „A Ksztv. 7. § (1) bekezdés b) pontja szerint a közhasznú szervezet létesítő okiratának tartalmaznia kell a közhasznú szervezet vezető tisztségviselőinek összeférhetetlenségére vonatkozó szabályokat. A Ksztv. a 8. és 9. §-ában rögzít rendelkezéseket az összeférhetetlenség szabályozását illetően. A módosított alapító okirat nem tartalmaz e tekintetben teljes körű szabályozást.”

KGD (2000. augusztus–szeptember) Kny.III.27.198/1999. „Az összeférhetetlenséget a kérelmező alapító okirata nem rendezi, nem tartalmaz rendelkezést arra vonatkozóan, hogy a kuratórium határozathozatalában nem vehet részt olyan személy, aki vagy akinek közeli hozzátartozója, élettársa határozat alapján kötelezettség vagy felelősség alól mentesül, ahogy azt a Törvény 8. §-a (1) bekezdés a) és b) pontja meghatározza.”

KGD (2000. augusztus–szeptember) Kny.IV.28.924/1998. „A Ksztv. 7. § (1) bekezdés b) pontja alapján a közhasznú szervezet létesítő okiratának tartalmaznia kell a közhasznú szervezet vezető tisztségviselőinek összeférhetetlenségére vonatkozó szabályokat. Az egyesület alapszabályának 25. §-a a Ksztv. 8. § (1) bekezdésére figyelemmel szabályozza, hogy az Elnökség határozathozatalában kik nem vehetnek részt. Ugyanakkor a Ksztv. 9. § értelmében nem sza-

bályozza, hogy a közhasznú szervezet vezető tisztségviselője nem lehet az a személy, aki olyan közhasznú szervezetnél töltött be annak megszűntét megelőző 2 évben legalább 1 évig vezető tisztséget, amely a köztartozását nem egyenlítette ki. Ez a tilalom a közhasznú szervezet megszűntét követő 2 évig tart.”

KGD (2000. augusztus–szeptember, 72. o.) Kny.IV.28.252/1998. „A Ksztv. 7. § (1) bekezdés b) pontja alapján a közhasznú szervezet létesítő okiratának tartalmaznia kell a közhasznú szervezet vezető tisztségviselőinek összeférhetetlenségére vonatkozó szabályokat. Az összeférhetetlenségi szabályokat a Ksztv. 8–9. §-ai részletezik. Az alapító okirat 14. pontja azonban csak a Ksztv. 9. §-ában foglalt összeférhetetlenségi okot szabályozza, és a tisztségviselők is csak erre vonatkozó nyilatkozatot tettek. A Ksztv. 8. §-ában szabályozott összeférhetetlenségi okot az alapszabály nem szabályozza és az alapszabály X. záró rendelkezése sem utal vissza a Ksztv. egyéb rendelkezéseire.”

2. Elfogadó nyilatkozatok

KK 1. I. „A társadalmi szervezet nyilvántartásba vételekor a bíróságnak meg kell győződnie, hogy az alapítás a törvényben meghatározott szervezeti feltételeknek megfelel-e. Az ügyintéző és a képviselői szerv tagjainak nyilatkozniuk kell az állampolgársághoz kapcsolódó feltételek meglétéről és arról, hogy nincsenek eltiltva a közügyek gyakorlásától.”

3. Okirati alakiság előírása

BH.1993.195. „Az alapítók nyilvántartásba vétel iránti kérelmét a Pp. 196. §-ának megfelelő teljes bizonyító erejű okiratba kell foglalni.”

4. Megalakulás kimondása

–

5. Rendelkezés a megszűnésről

BH.1993.522. „Megalapozatlan az a fellebbezési érvelés is, hogy az alapszabálynak tartalmaznia kell az Etv. 20. §-ában felsorolt valamennyi megszűnési okot és az Etv. 12. §-ának (1) bekezdésében felsorolt, a közgyűlés hatáskörébe tartozó kérdést, erre ugyanis csak akkor van szükség, ha a törvényben felsorolt esetektől eltérő tételek megfogalmazását is tartalmazza az alapszabály.”

6. Névszabatosság, névvalódiság, névkizárólagosság

KK. 1. II. „A társadalmi szervezet nyilvántartásba vételekor vizsgálni kell, hogy a társadalmi szervezet választott elnevezése megfelel-e a névkizárólagosság és a névszabatosság követelményének. A névkizárólagosság követelménye megvalósításának érdekében a bíróságnak indokolt esetben meg kell keresnie a Legfelsőbb Bíróságot.”

„A névkizárólagosság követelménye azt jelenti, hogy a társadalmi szervezet elnevezésének az ország területén hasonló működési körben tevékenykedő, korábban bejegyzett társadalmi szervezetek elnevezésétől különböznie kell [a törvény 7. § (2) bekezdése]. Társadalmi szervezeteknél a névkizárólagosság tehát a nyilvántartásba történő bejegyzés elsőbbségéhez kapcsolódik. A névhasználat kizárólagossága – a lehetséges megjelölések korlátozott számára tekintettel – mindig viszonylagos. A Polgári Törvénykönyv általános szabálya szerint a jogi személy névhasználatának a kizárólagossága a működési körre és a működési területre korlátozódik [Ptk. 77. § (3) bekezdés]. A társadalmi szervezeteknél a névkizárólagosság a működési területtől függetlenül érvényesül mindazokkal a társadalmi szervezetekkel szemben, amelyek az ország területén bárhol, azonos működési körben tevékenykednek.”

„A névszabatosság követelménye azt jelenti, hogy a név megfelel a névalkotás nyelvi és társadalmi követelményeinek, kiejthető, megjegyezhető, azonosítható. Nem lehet a név kizárólag számok vagy betűk halmaza. Nem használhatók névként vagy annak egyes elemeiként a hazánkban meg nem honosodott idegen szavak. Az idegen nyelvű (latin) szavak, kifejezések, elnevezések használatát a társadalmi szervezet nemzetközi, nemzetiségi jellege, a történelmi hagyományok folytatása indokolhatja. Egyéb esetekben csak akkor elfogadható, ha közismert, a köznyelv által elfogadott idegen nyelvű kifejezésről van szó.”

BH.1997.204. „A törvény 7. § 1) bekezdése kifejezetten kimondja, hogy a társadalmi szervezet elnevezése és célja nem keltheti azt a látszatot, hogy a társadalmi szervezet tevékenységét más jogi személy tevékenységéhez kapcsolódóan fejt ki (pl.: X. egyház kulturális egyesülete vagy Y párt ifjúsági közössége). Ilyen elnevezést csak az érdekelt jogi személy hozzájárulásával lehet használni.”

BH.2000.84. Az egyesület elnevezése nem kelthet olyan hatást, amely nem felel meg a tevékenységi körnek.

7. A tagok jogai

BH.1996.393. „Az Etv. 9. § szabályozza a tagok jogait és kötelezettségeit. Eszerint a tag részt vehet a társadalmi szervezet te-

vékenységében és rendezvényein, választhat és választható a társadalmi szervezet szerveibe. A törvényben biztosított *e tagsági jogokat a társadalmi szervezet alapszabályában is rögzíteni kell, és ezt korlátozni nem lehet.*”

KGD.227. (2001. október) „Nem fogadható el az az érvelés, hogy hiányos az alapszabály, mert nem rendelkezik a választási és választhatósági jog gyakorlásáról. E jogok gyakorlása e nélkül is biztosítva van, mert erről az Etv. 9. §-a részletesen rendelkezik.”

BH.1993.522. Az egyesülési jogban érvényesülő tagegyenlőség elvét sérti, ha az alapszabály életkorhoz köti a tagsági jog gyakorlását.

Az alapszabály 10/a pontjában foglalt e rendelkezése sérti az Etv. tagegyenlőségre vonatkozó elvét, amikor életkorhoz köti a közgyűlésen gyakorolható választási, illetve szavazati jogot. Az nem kifogásolható, hogy ha az alapszabály a tagfelvételnél korhatárt állapít meg. Amennyiben azonban ilyen tartalmú rendelkezést nem ír elő az egyesület alapszabálya, ilyen esetben a tagegyenlőség elvét nem korlátozhatják. A Ptk. a cselekvőképességre vonatkozó szabályai azonban azt nem teszik lehetővé, hogy a nyilvántartásba vett, jogi személyként működő társadalmi szervezet képviselője cselekvőképtelen vagy korlátozottan cselekvőképes személy legyen.

8. Tagkizárás

KGD.58. (2004. április) „Az alapszabály IV/10. pont rendelkezése hiányos, mert nem határozza meg a kizárásra okot adó magatartást – és a szabályozás más egyesületi normában történő rendezésre sem ad felhatalmazást –, továbbá nem szól arról, hogy milyen eljárás keretében vizsgálják a kizárási ok megvalósulását. Mindez – a bírói gyakorlat szerint – szükséges akkor, ha kizárásként felróható magatartást határoznak meg, és a kizárási ok megvalósulása mérlegelés útján állapítható meg. Ilyen esetben garanciális szabályokról (pl.: az eljárás rendje, az eljárás alá vont értesítése, a védekezés lehetőségének biztosítása, a határozat közlése stb.) is rendelkezni kell.”

9. Kiskorú tag

BH.1993.576. A társadalmi szervezet kiskorú tagja csak az életkorának megfelelő tisztségre választható.

BH.1997.95. A társadalmi szervezet kiskorú tagja szavazati joga gyakorlását nem lehet életkorára figyelemmel korlátozni.

Az alapszabály IV/1. pontja a szavazati jog tekintetében megszorító rendelkezést tartalmaz, mert azt a 18. életévhez köti. E rendelkezés sérti az Etv. 6. § (1) bekezdésében foglalt azon előírást, hogy

biztosítani kell az alapszabályban a szervezet demokratikus, önkormányzati elven alapuló működését és elősegíteni a tagok jogainak érvényesülését.

10. Vezető tisztségviselők felsorolása

BH.2001.499. „Hiányos az alapszabály a vezető tisztségviselők összeférhetetlenségének szabályozása terén, tekintettel arra, hogy az alapszabály nem tartalmazza annak meghatározását, hogy kik a vezető tisztségviselők, így a Khtv.-ben rögzített összeférhetlenségi szabályok nem elegendőek a törvényes működés biztosítására a kérelmező társadalmi szerv esetében.”

BH.1998.562. A társadalmi szervezet alapszabályának tartarl-maznia kell, hogy kik a tisztségviselők; az ügyintéző és képviselői szervek tagjait az alakuló közgyűlésen meg kell választani.

A Legfelsőbb Bíróság – egyetértve a fellebbezésben kifejtett ügyész-ségi állásponttal – rámutat arra, hogy az alapszabálytervezet 5. § 2–5. pontjaiban megfogalmazott szervezeti felépítés ellentmondásos; az alapszabálynak pontosan meg kell határozni, hogy kik minősülnek tisztségviselőknak, és kik tartoznak e minősítés alá; az Egyesületi Tanács valamennyi tagjának nyilatkoznia kell az Etv. 8. § (1) bekezdésében foglaltakról.

11. Visszahívhatóság szabályozása

BH.1993.54. „A társadalmi szervezet maga határozza meg a működés rendjét és e szabályok érvényesítésének biztosítékait.”

BH.2001.346. „Az Etv.-ben meghatározott törvényi feltételek teljesítése mellett a társadalmi szervezet tagjai maguk határozzák meg az egyesület célkitűzéseit, ezek megvalósításához a törvény ke-retei között szabadon választják meg a számukra legalkalmasabb szervezetet, és határozzák meg az egyesület tagjainak jogait és kö-telezettségait. A törvény kizáró rendelkezésének hiányában nem tekinthető jogszabályellenesnek a kérelmező társadalmi szervezetnek az alapító tagokra vonatkozó rendelkezése.”

12. Felügyelő szerv 5 M Ft alatt

KGD. (2000. augusztus–szeptember, 72. o.) Kny.IV.28.252/1998. „A Ksztv. 10. § (1) bekezdése alapján ha a közhasznú szervezet éves bevétele meghaladja az 5 millió forintot, a vezető szervtől elkülönített felügyelő szerv létrehozása akkor is kötelező, ha ilyen kötelezettség más jogszabálynál fogva egyébként nem áll fenn. A kérelmező a Ksztv. 7. § (1) bekezdés c) pontja alapján felügyelő szervet nem hozott létre, de arról *sem nyilatkozott*,

hogy éves bevétele meghaladja-e az 5 millió forintot. Ennek hiányában pedig a bíróság nem vizsgálhatta, hogy kötelező-e felügyelő szerv létrehozása.”

13. Ülések előkészítése, határozatképesség

BH.2000.36. „Az iratokból megállapíthatóan az egyesület alapszabályának 4/A. pontja a közgyűlés határozatképességét a szervezeti joggal bíró tagok legalább ötven százalékának jelenlétéhez kötötte. Ez a rendelkezés az egyesülési jogról szóló 1989. évi II. tv. (a továbbiakban: Etv.) 6. § (1) bekezdésében megfogalmazott demokratikus önkormányzás alapelvébe ütközik. A határozatképességhez legalább a tagok több mint ötven százalékának (50 százalék plusz 1 fő) a jelenléte szükséges.”

14. Megismételt ülés

KGD.58. (2004. április) „A jelenlevők számától független határozatképesség kivételes az egyesülési jogban. Rendeltetése az, hogy a szervezet működésképtelenné válását elkerülhetővé tegye a tagság többségének érdektelensége esetén. A demokratikus önkormányzat elvével ellentétes az, ha a kisebbség dönthet az egész szervezet ügyeiben. Ennek alapján nem fogadható el, hogy a határozatképtelenség miatt elhalasztott elnökségi ülés határozatképes legyen, a megjelentek számára tekintet nélkül. Az elnökségi ülés összehívását ismételni kell addig, amíg elegendő számban meg nem jelennek a tagok, végső esetben pedig a közgyűlés oldhatja meg a helyzetet, új elnökségi tagok megválasztásával.”

15. Szolgáltatások igénybevétele kívülállókna

BH.2000.469. „A Tv. 4. § (1) bekezdésének *a)* pontja értelmében a közhasznúsági nyilvántartásba vételhez a szervezet létesítő okiratának tartalmaznia kell, hogy a szervezet milyen, e törvényben meghatározott közhasznú tevékenységet folytat, és – ha tagsággal rendelkezik – nem zárja ki, hogy tagjain kívül más is részesülhessen a közhasznú szolgáltatásaiból. A kérelmező alapszabályából nem állapítható meg, hogy tagjain kívül kik és milyen formában részesülhetnek közhasznú szolgáltatásaiból (alapszabály 2.1. pontja). Az alapszabály 2.3. pontjában megjelölt közhasznú tevékenységek így csak a tagokra vonatkozhatnak egyéb más alapszabályi rendelkezés hiányában. Ahhoz, hogy a kérelmező a Tv. 26. § *c)* pontjában foglaltaknak egyébként megfelelő tevékenysége közhasznúnak minősüljön, alapszabályának rendelkeznie kell arról, hogy a nem tagok – tehát akik nem is szándékoznak az egyesület tagjai lenni – az egyesület milyen közhasznú szolgáltatásaiból és hogyan részesülhetnének.”

16. Tagdíj

KK 1. I. „A társadalmi szervezet nyilvántartásba vételekor a bíróságnak meg kell győződnie, hogy az alapítás a törvényben meghatározott szervezeti feltételeknek megfelel-e. A bíróságnak vizsgálnia kell a társadalmi szervezet ügyintéző és képviseleti szerve megválasztásának a törvényességét, továbbá hogy a társadalmi szervezet a működéshez szükséges vagyonnal rendelkezik-e.”

„A társadalmi szervezet jogi személyiségének elnyeréséhez, de egyébként a működéséhez is minimális vagyon elengedhetetlenül szükséges. A társadalmi szervezet szervezeti egységénél a szükséges vagyon a jogi személyiség egyik törvényi feltétele, ebből következően a vagyoni feltételek meglétét az egész szervezet esetén is vizsgálni kell. Amennyiben az alapszabály a vagyoni feltételek biztosításáról, a vagyon forrásairól – így legalább a tagdíj fizetéséről – nem rendelkezik, a nyilvántartásba vételt meg kell tagadni.”

BH.1993. 324. „A Legfelsőbb Bíróság ugyanakkor nem ért egyet a megyei főügyészség fellebbezésének 3. pontjában, a kérelmező vagyonával kapcsolatban kifejtett jogi állásponttal. A Legfelsőbb Bíróság Közigazgatási Kollégiumának I. számú állásfoglalása valóban kimondta, hogy a társadalmi szervezet jogi személyiségének elnyeréséhez minimális vagyon elengedhetetlenül szükséges. A nyilvántartásba vételt azonban csak akkor kell megtagadni, ha az alapszabály a vagyoni feltételek biztosításáról, a vagyon forrásairól – így legalább a tagdíj fizetéséről – nem rendelkezik. A kérelmező alapszabályának 15. pontja pedig kimondja, hogy a klub vagyonát a tagdíj, a támogatások és a vállalkozások bevételei képezik. A 16. pont értelmében a tagdíj havi vagy évi összegét a közgyűlés határozza meg. Az alapszabály tehát a jogi személyiség elnyerésének a vagyoni feltételét meghatározza; szükséges lett volna azonban a tagdíj havi, illetőleg évi összegéről, a befizetés módjáról és idejéről az alakuló gyűlésen dönteni.”

B) melléklet – Bővebb idézetek a hivatkozott eseti döntésekből

C) melléklet – Az eljárás időtartama megyénként, dátumokkal

	Bírósághoz érkezett	Végzés kelte	Végzések átvétele az EMLÁ-nál	Elutasítás hiánypótlás nélkül	Hiánypótlásra adott napok száma	Hiánypótlás lejárt	Nyilvántartásba vétel	Elutasítás kelte
Baranya	08.24	09.19	09.29		30	10.31		11.14
Bács-Kiskun	08.24	09.23	10.07		30	11.07		11.14
Békés	08.24	08.29	09.01		30	09.30		11.01
Borsod-Abaúj-Zemplén	08.24	08.30	09.16	09.16	0			
Csongrád	08.24	09.07	09.16		30	10.18		11.02
Fejér	08.24	09.22	10.18		30	11.17		12.07
Főváros	08.25	09.12	09.16		30	10.14		11.09
Győr-Moson-Sopron	08.24	09.13	09.16		30	10.18		11.08
Hajdú-Bihar	08.24	08.25	09.01		30	09.30		11.05
Heves	08.24	08.26	09.08		8	09.16		09.30
Jász-Nagykun-Szolnok	08.24	09.07	09.20		30	10.20		12.06
Komárom-Esztergom	08.24	10.06	10.18		30	11.17		11.22
Nógrád	08.24	09.07	09.20		30	10.20		10.26
Pest	08.25	09.09	09.20		45	11.04	11.02	
Somogy	08.24	08.31	09.08		30	10.07		11.15
Szabolcs-Szatmár-Bereg	08.24	08.26	09.07		45	10.24		11.02
Tolna	08.24	09.14	09.20		30	10.20		11.10
Vas	08.24	09.05	09.15		30	10.17		10.19
Veszprém	08.24	09.01	09.08		15	09.22		10.13
Zala	08.24	09.09	09.15		30	10.17		10.27

C) melléklet – Az eljárás időtartama megyénként, dátumokkal

D) melléklet - NOSZA ... Megyei Közhasznú Egyesület a Nonprofit Szervezetek Jogaiért alapszabálya

A NOSZA ... Megyei Közhasznú Egyesület a Nonprofit Szervezetek Jogaiért (a továbbiakban: Egyesület) alakuló közgyűlése az egyesülési jogról szóló 1989. évi II. törvény Etv.), illetőleg a Magyar Köztársaság Polgári Törvénykönyvéről szóló 1959. évi IV. törvény alapján, a közhasznú szervezetekről szóló 1997. évi CLVI. törvény (Khtv.) rendelkezéseire is figyelemmel a mai napon az Egyesület alapszabályát az alábbi tartalommal fogadta el:

1. Az Egyesület neve, székhelye és jogállása

1.1. Az Egyesület neve: NOSZA ... Megyei Közhasznú Egyesület a Nonprofit Szervezetek Jogaiért

1.2. Az Egyesület rövid neve: NOSZA ... Egyesület

1.3. Az Egyesület székhelye:...

Az Egyesület levelezési címe:...

1.4. Az Egyesület működési területe ... megye területére terjed ki.

2. Az Egyesület céljai és közhasznú tevékenysége

2.1. Az Egyesület céljai:

A nonprofit, civil szervezetek szabályozási és működési környezetének vizsgálata és a civil szervezetek érdekében történő fejlesztése.

2.2. Az Egyesület a Khtv-ben meghatározott közhasznú tevékenységek közül tudományos tevékenység, kutatás; emberi és állampolgári jogok védelme; nevelés és oktatás, képességfejlesztés, ismeretterjesztés tevékenységeket folytatja.

2.3. Az Egyesület céljai megvalósítása során együttműködik az igazságszolgáltatás szerveivel, a társadalmi szervezetekkel, a törvényhozás képviselőivel, a jogalkalmazókkal, a kormánnyal és intézményeivel, oktatási és kutatási intézményekkel, a nemzetközi szervezetekkel, a gazdálkodó szervezetekkel illetve a sajtóval.

2.4. Céljai megvalósítása érdekében az Egyesület maga vagy a 2.3. pontban jelzett együttműködése keretében

a) nonprofit, civil szervezetek témájú kutatásokat folytat, kezdeményez, illetve támogat;

b) elemzi és vizsgálja a nonprofit szektorral, civil szervezetekkel és a működésükkel kapcsolatos jogi szabályozási környezetet, valamint az erre irányuló jogalkotást;

c) kutatja a jogalkotó szervek működési gyakorlatának és a jogalkotási folyamatoknak az alakulását;

d) feltárja, elemzi, vizsgálja és kutatja a nonprofit szektorral, civil szervezetekkel kapcsolatos általános szabályozási és jogalkalmazói (közigazgatási, önkormányzati, igazságszolgáltatási, törvényességi felügyeleti) gyakorlatot;

e) feltárja és bemutatja a civil nonprofit szervezetek tevékenységéhez és működéséhez kapcsolódó állampolgári és emberi jogok érvényesülését akadályozó tényezőket;

f) feltárja és bemutatja az egyén önrendelkezési jogát, az egyesülési és a gyülekezési jog érvényesülését akadályozó tényezőket és a rendelkezésére álló jogi eszközökkel törekszik a jogok érvényesítésének elősegítésére;

g) a feni témákban oktatási, képességfejlesztési, ismeretterjesztő, valamint jogi tanácsadó tevékenységet végez;

h) civil szervezetek témájú tudományos, ismeretterjesztő és oktatási célú kiadványokat szerkeszt, ad ki és terjeszt, illetve ilyen kiadványok, publikációk megjelenését támogatja.

2.5. Az Egyesület nem zárja ki, hogy tagjain kívül más is részesülhessen a közhasznú szolgáltatásaiból.

Az Egyesület vállalkozási tevékenységet csak közhasznú céljainak megvalósítása érdekében, azokat nem veszélyeztetve végez.

Az Egyesület gazdálkodása során elért eredményét nem osztja fel, azt az alapszabályban meghatározott tevékenységére fordítja.

Az Egyesület közvetlen politikai tevékenységet nem folytat, szervezete pártoktól független és azoknak anyagi támogatást nem nyújt. Az Egyesületre vonatkozó ezen korlátozás a magánszemély tagok egyéni cselekedeteit értelemszerűen nem érinti.

3. Az Egyesület tagjai, a tagsági jogviszony

3.1. Az Egyesület tagja lehet minden természetes személy, jogi személy, valamint jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet,

aki, illetve amely az Egyesület céljait elfogadja. A tagfelvételi kérelmet előterjesztőnek kérelmében nyilatkozatot kell tennie arra vonatkozóan, hogy az Egyesület alapszabályát ismeri és hogy az Egyesület szellemiségét, értékrendjét magára nézve kötelezőnek fogadja el.

3.2. A tag felvételéről a Vezetőség a tag kérelme alapján, egy tag írásbeli javaslata, ajánlása alapján, egyszerű szótöbbségi határozattal dönt. A tagsági jogviszony a tagfelvételi kérelem Vezetőség által történő elfogadásával jön létre.

3.3. Az egyesületi tagság – jogszabályokban meghatározott eseteken túl – megszűnik

3.4. a kilépés írásbeli bejelentésével a Vezetőség felé (a tagsági jogviszony a kilépés bejelentésének napján szűnik meg),
illetve a tag kizárásával.

3.5. A Vezetőség az Egyesületből minősített, háromnegyedes szavazattöbbségű határozatával kizárhatja azt a tagot, aki valamely, az egyesületi tagságból eredő kötelezettségét ismételten vagy súlyosan megszegi, így különösen, ha a hat hónapnál régebben lejárt esedékességű tagdíjat ismételt írásbeli, igazolható módon közölt, és a nemfizetés következményeire való figyelmeztetést tartalmazó felszólításra sem fizette be, illetőleg, ha az Egyesület céljával, szellemiségével vagy az alapszabállyal össze nem egyeztethető magatartást tanúsít. A határozat meghozatala előtt a Vezetőség az érintett személy részére és döntése alapján lehetőséget biztosít álláspontja szóban vagy írásban történő ismertetésére. A Vezetőség határozata ellen a Közgyűléshez lehet jogorvoslattal (fellebbezés) fordulni.

3.6. Az Egyesület tiszteletbeli tagja lehet mindaz a magyar vagy nem magyar elismert szakember, akinek eddigi tevékenysége e minőségét indokoltá teszi és aki hozzájárul az Egyesület tevékenységének fejlesztéséhez. A tiszteletbeli tag címet a Közgyűlés egyszerű többséggel hozott határozatával adományozza és annak indokoltságát felülvizsgálja és egyszerű többséggel hozott határozatával megvonja abban az esetben, ha a tiszteletbeli tag az Egyesület céljával, szellemiségével, értékrendjével össze nem egyeztethető magatartást tanúsít. A határozat meghozatala előtt az érintett személyt a Közgyűlés meghallgatja és részére lehetőséget biztosít álláspontja ismertetésére.

A tiszteletbeli tagság annak a jelölt általi írásbeli elfogadásával jön létre. A tiszteletbeli tagság az Egyesületben tagsági jogokat és kötelezettségeket nem keletkeztet. A tiszteletbeli tag is jogosult azonban a közgyűlésen részt venni, felszólalni, véleményét az adott kérdéssel összefüggésben kinyilvánítani és javaslatot tenni, egyben köteles az Egyesület érdekeivel összhangban tevékenykedni.

3.7. A tagok kötelezettségei az Egyesület közgyűlésének a tagokra nézve kötelező határozatok és az alapszabály szerint eljárni és a közgyűlés által évente meghatározott mértékű tagdíjat határidőben megfizetni.

4. Az Egyesület szervezete

4.1. A Közgyűlés

4.1.1. Az Egyesület legfőbb szerve a Közgyűlés, amely a tagok összessége. A Közgyűlés az Egyesület vezető szerve.

4.1.2. A Közgyűlést szükség szerint, de évente legalább egy alkalommal az Elnök hívja össze. Az Elnök köteles a közgyűlést összehívni, ha azt a bíróság elrendeli, illetőleg ha a tagok legalább egyharmada – az ok és a cél megjelölésével – írásban kéri.

A közgyűlést az Elnök hívja össze az írásbeli meghívónak a tagok részére, a tervezett időpontot megelőzően legalább öt naptári nappal történő megküldésével. A meghívó tartalmazza a napirendi pontokat, valamint a határozatképtelenség esetén megtartandó esetleges megismételt közgyűlés helyének és dátumának pontos megjelölését.

4.1.3. A Közgyűlés ülései nyilvánosak.

4.1.4. A Közgyűlés hatáskörébe tartozik:

- a) az alapszabály megállapítása, módosítása;
- b) az évi költségvetés meghatározása;
- c) a Vezetőség évi beszámolójának valamint a közhasznúsági jelentés elfogadása;
- d) az Egyesület más egyesülettel történő egyesülésének, illetve feloszlásának kimondása;
- e) a tiszteletbeli tagi cím adományozása és megvonása;
- f) a Vezetőség tagjainak megválasztása és visszahívása;
- g) a tag kizárását kimondó vezetőségi határozat elleni jogorvoslat elbírálása.

4.1.5. A Közgyűlés határozatképes, ha a szavazásra jogosult tagok több mint fele jelen van. A határozatképtelenség miatt megismételt közgyűlés a megjelentek számára tekintet nélkül határozatképes a szabályszerűen összehívott eredeti közgyűlés napirendi pontjaiban abban az esetben, ha a távolmaradás jogkövetkezményeire a tagok figyelmét a meghívóban kifejezetten felhívták.

4.1.6. A Közgyűlés határozatait a jelenlévő, szavazati joggal rendelkező tagok egyszerű szótöbbségével, nyílt szavazással hozza. Az alapszabály elfogadásához, módosításához, valamint az egyesület feloszlásának kimondásához a szavazati joggal rendelkező tagok igenlő szavazatának minősített, háromnegyedes többsége szükséges. A tag kizárására vonatkozó döntés meghozatalakor a kizárni szándékozott tag szavazati jogát nem gyakorolhatja. Szavazategyenlőség esetén ismételt szavazást kell elrendelni, amennyiben az is eredménytelen, nyílt szavazás esetén a közgyűlésen, az ülés kezdetekor a jelenlévő, szavazati joggal rendelkező tagok egyszerű szótöbbségével választott levezető elnök szavazata dönt, titkos szavazás esetén a határozati javaslatot elvetettnek kell tekinteni. A tisztségviselők megválasztása titkos szavazás útján történik.

5. A Vezetőség

5.1. Az Egyesület ügyintéző és képviseleti teendőit, illetve a napi ügyviteli feladatokat az Egyesület ügyintéző és képviseleti szerve, a Vezetőség irányítja és látja el. A Vezetőség az Egyesület vezető szerve. A Vezetőség tagjai az elnök, az elnökhelyettes, a titkár és további 1 tag, akik az Egyesület vezető tisztségviselői. Az Vezetőséget a közgyűlés egyszerű szótöbbséggel, titkos szavazással választja; megválasztásuk 2 év időtartamra szól.

5.2. A Vezetőség szükség szerint, de legalább félévente ülésezik, összehívásáról az Elnök gondoskodik oly módon, hogy a napirendi pontokat tartalmazó írásbeli meghívót a Vezetőségi tagoknak az ülés tervezett időpontja előtt legalább 5 nappal megküldi.

5.3. A Vezetőség ülései nyilvánosak.

5.4. A Vezetőség határozatképes, ha azon a Vezetőségi tagok több mint fele jelen van. A határozatképesség tekintetében a vezetőség tagja jelenlevőnek minősül abban az esetben, ha telefonkonferencia, videokonferencia vagy skype technikai eszközök közvetítésével vesz részt a Vezetőség tanácskozásában és a döntéshozatalban.

A Vezetőség határozata írásban is meghozható. Ebben az esetben az írásbeli szavazásra vonatkozó, az elnök által megküldött felhívásnak részletesen tartalmaznia kell a napirendi pontokat, meg kell továbbá határoznia a szavazat leadására vonatkozó határidőt (határnap és óra megjelölésével). A felhívást a szavazás határidejének lejártá előtt legalább 8 nappal meg kell küldeni a vezetőségi tagoknak. Bármelyik vezetőségi tag a felhívás kézhezvételétől számított 3 napon belül kérheti a testületi ülés összehívását. Az elnök a kérelem kézhezvételét követő 3 napon belül köteles összehívni az ülést oly módon, hogy a tagokat testületi ülésre meghívja, egyben értesíti őket

az addig esetlegesen leadott szavazatok érvénytelenségéről. Az írásbeli szavazás történhet e-mail, fax vagy levélszavazás útján.

Határozatképtelenség esetén az újra összehívott ülés az eredeti feltételekkel határozatképes.

5.5. A Vezetőség határozatait egyszerű többséggel, nyílt szavazással hozza. Szavazategyenlőség esetén az Elnök, távollétében az elnökhelyettes szavazata dönt.

5.6. A Vezetőség hatásköre:

- a) a Közgyűlés üléseinek előkészítése;
- b) a Közgyűlés határozatainak végrehajtása;
- c) az ügyrendje elfogadása;
- d) döntés tagfelvétel és a tag kizárása ügyében;
- e) a közhasznúsági jelentés tervezetének és az éves beszámoló tervezetének elkészítése és jóváhagyás céljából a Közgyűlés elé terjesztése;
- f) a tagdíj összegének évente történő meghatározása.

5.7. A Vezetőség tagjainak megbízatása megszűnik a vezetőségi tag Közgyűlés általi visszahívással, a tag halálával és lemondásával. A vezetőségi tagság megszűnése esetén a Közgyűlés új vezetőségi tagot választ. Az időközben választott új vezetőségi tag megbízatása a már hivatalban lévő vezetőségi tagok megbízatásával egyező időpontig szól.

5.8. Az Elnök önállóan képviseli az Egyesületet harmadik személyekkel szemben és a hatóságok, illetőleg a bíróság előtt, továbbá ellátja mindazon feladatokat, amelyek nem tartoznak a Közgyűlés, a Vezetőség kizárólagos hatáskörébe, illetve a titkár feladatai közé. Az Elnöknek egyik aláíróként, az elnökhelyetessel vagy a titkárral együttesen utalványozási joga van az Egyesület bankszámlája tekintetében.

Az Egyesület elnökhelyettese a Vezetőség által meghatározott munkamegosztás szerint segíti az elnök munkáját és szükség szerint helyettesíti az elnököt.

5.9. Az Egyesület titkára felelős az Egyesület ügyeinek viteléért, feladatai különösen

- a) a vezető szerv határozatairól a 7.1. szerinti nyilvántartás vezetése;

b) a vezető szerv határozatainak az alapszabályban megjelölt módon, az érintettekkel való – 7.2. pont szerinti – közzétevése és szükség szerint végrehajtása;

c) az érdeklődők részére az Egyesület működésével kapcsolatban keletkezett iratokba, az éves beszámolóba, a közhasznúsági jelentésekbe, valamint a korábbi közgyűlési határozatokba való betekintés – a 7.3. pontban meghatározott módon való – biztosítása;

d) amennyiben ez mások vagy az Egyesület jogát vagy jogos érdekét nem sérti vagy veszélyezteti, a vezető szerv által meghozott határozatoknak az Egyesület honlapján való nyilvánosságra hozatala;

e) naprakész nyilvántartás vezetése a tagokról és a befizetett tagdíjakról.

6. Az Egyesület vagyona és gazdálkodása

6.1. Az Egyesület bevételi forrásai különösen – az Etv. 19. § (1) bekezdésében meghatározottakon túl – a rendezvények, publikációk bevételei, adományok és pályázati források.

6.2. Az Egyesület befektetési tevékenységet nem végez.

6.3. Az Egyesületet a tagok elsődlegesen nem gazdasági tevékenység céljára alapították, és az Egyesület gazdasági vállalkozási tevékenységet kizárólag másodlagos jelleggel, a céljainak elérését elősegítendő és közhasznú tevékenységét nem veszélyeztető módon folytathat.

7. Összeférhetetlenségi szabályok

Az összeférhetetlenségre – így a vezető szerv határozathozatalában való részvétel kizárására, illetve a vezető tisztségviselők összeférhetetlenségére – vonatkozó rendelkezéseket egyes (anyagi jogi) szabályokat a Khtv. 8. § (1) bekezdése, valamint a 9. § (1)-(2) bekezdései tartalmazzák.

8. Az iratkezelésre, nyilvántartásra és a beszámolásra vonatkozó szabályok

8.1. A vezető szerv döntéseiről olyan nyilvántartást kell vezetni, amelyből a vezető szerv döntésének tartalma, időpontja és hatálya, illetve a döntést támogatók és ellenzők számaránya (ha lehetséges személye) megállapítható.

8.2. A Egyesület titkára felelős a vezető szervek döntéseinek nyilvántartásáért a Határozatok Tárában, valamint az érintettekkel

való, igazolható módon történő közléséért. A döntés közlése az érintettekkel e-mailben is történhet.

8.3. Az Egyesület működésével kapcsolatosan keletkezett iratokba – különös tekintettel a közhasznúsági jelentésre – bárki betekinthez, azokról saját költségén másolatot készíthet. A betekintés lehetőségét az Egyesület titkára biztosítja az érdeklődők részére munkanapokon, előzetesen egyeztetett időpontban, az Egyesület székhelyén, felügyelet mellett.

8.4. Az Egyesület működésének módjáról, szolgáltatási igénybevételenek módjáról, valamint a beszámoló közléséről a titkár az Egyesület internet honlapján tájékoztatja a nyilvánosságot.

8.5. Az Egyesület az éves beszámoló jóváhagyásával egyidejűleg közhasznúsági jelentést készít, amelynek kötelező tartalmi elemeit a Khtv. 19. § (3) bekezdése tartalmazza.

Az alapszabályban nem szabályozott kérdésekben a Magyar Köztársaság Polgári Törvénykönyvéről szóló 1959. évi IV. törvény, az egyesülési jogról szóló 1989. évi II. törvény, valamint a Khtv., illetőleg a további vonatkozó hatályos jogszabályok rendelkezései megfelelően irányadók.

Az Egyesület alapszabályát az alapító tagok 2005. augusztus 11. napján tartott alakuló közgyűlése egyhangú határozattal jóváhagyta.

Kelt: Budapest, 2005. augusztus 11.

.....Elnök

Előttünk mint tanúk előtt:

- 1.
- 2.